

TRÜKITÖÖLINE

EESTI TRÜKITÖÖLISTE KUTSEÜHINGUTE LIIDU HAALEKANDJA

NR. 9/10

DETSEMBER 1939

6. AASTAKÄIK

Õnnelikku uut aastat

soovivad

Eesti Trükitööliste Kutseühingute Liit
Ajakirja „Trükitööline“ toimetus

Trükitööliste liikumine 1939. aastal

AASTA lõppedes võime teha mingi ülevaate selle aasta saavutisist ja tegevusest. Vaadeldes möödunud sündmusi, võime üldiselt märkida rahuldavat pilti, kuigi veel pole saavutatud kaugeltki kõike, mida taheti.

Kõigepealt huvitab meid möödunud aastal teostatud töö peasiht — tööliste palkade parandamine. Kui vaadelda ametlikku statistikat, siis nähtub väike tõus keskmistes palkades. Seda võiks panna ka hea majandusliku konjunktuuri arvele, mis valitses trükitööstuses aasta esimesel ja osalt ka teisel poolel. Võttes näiteks septembrikuude võrdluse 1938. ja 1939. aastal, siis näeme tänava septembri keskmiste palkade tõusu suurtööstuses meestel umbes 5, naistel 7 protsenti. Kuigi palk on nominaalselt tõusnud, ei saa seda pidada rahuldavaks, kuna elukallidus on veelgi enam tõusnud ja nii neelanud selle palgatõusu ostuväärtuse. Teine lugu oleks, kui tõus oleks seevõrd suur, et ta kataks ka elukalliduse tõusu. Siis oleks tööliste palga ostuväärtus tõusnud. Aga siin tuleb arvestada erakorralisi sündmusi — meie majanduselu elusoonte katkemise Euroopa sõja tõttu — ja sellest tingitud üldise majandusliku rahutuse tegurit.

SEEJUURES tuleb vaadelda kõrvuti ka möödunud aastal teostatud pingutusi üleriigilise kokkuleppe läbiviimise tööd trükitööstuses palkade alammäärade ja töötingimuste kehtimapanemiseks kõigis ettevõtetes. Ka sel alal on olnud edu. Trükitööliste Liit on selles asjas pidanud koostööd trükitöösturite ühinguga ja seekaudu juhtinud tähelepanu neile ettevõtetele, kes pole kinni pidanud palkade alammääradest ega töötingimustest. Ei saa

siin heita ette Trükitöösturite Ühingule, et nad ei püüdnud selles asjas mõjutada tööstureid. Vastuoksa — töösturite ühingu nõudmistele põhjal — on paljud ettevõtted teostanud ka oma trükikodades vajalised korraldused kokkuleppe kehtimapanemiseks. Kuigi veel leidub väärnähtusi sel alal, on nende arv ometigi väheseks jäänud, ja see lubab meid vaadata optimistlikumalt kokkuleppe täitmisele. Siinjuures olgu märgitud suhtumine Trükitöösturite Ühingusse, mis püsis kuni viimase ajani korrektsuse piirides ja mõlemad pooled ilmutasid vastastikku arusaamist ühistes huvides kui ka nõud-

NUMBRI SISUS:

Trükitööliste liikumine 1939. aastal

Kutseühinglase vaikkeid mõtteid

Ühe Tartu töötüli puhul

Liidu nõukogu oli koos Tallinnas

Nõupidamine Tartu trükitöösturitega

Vanad ja noored

Trükitööliste liikumise vaimseist otsinguist

Sotsiaalpoliitilisi arenguteid

Isiklikust ja kollektiivsest lepingust

Rahu maa peal ja inimestel hea meel...

Meie organisatsioonidest

Teised ametiühingud

Ääremärkusi

Tehnilisi uudiseid

Välismaine ringvaade

Kirjut maailmast

Kuulutusi

miste põhjendamises. Selle tõenduseks võiksime märkida kas või Trükitöösturite Ühingu esimehe A. Veileri sõnavõttu Tallinna Trükitöölaliste Kutseühingu ruumide avamise aktusel ja viimast aktiooni märgukirja esitamisel hra peaministrile Trükitöösturite Ühingu ja Trükitöölaliste Kutseühingute Liidu poolt.

Kuigi on vähe lootusi, et meie valitsevad ringkonnad palju arvestavad meie seisukohti, ometigi tõendab see trükitöölaliste liikumise arusaamist oma hädast väljapääsemiseks. Kui pole aga siiski võimalusi töötuid tagasi viia tööprotsessi, siis tulevad teostamisele veelgi drastilisemad nõudmised kuni 40-tunnilise töönädala küsimuse lahendamiseni ja töötute toetamiseks riigi poolt abistamissummade nõudmiseni. Ei saa ette kujutada, et trükitöölised peaksid ise saama üle hädaliste aitamistest, kuna mujal tööharudes riik niikuinii on sunnitud midagi ette võtma töötute häda lahendamiseks.

ORGANISATSIOONLINE juhtimine on olnud senini igapidi ladus. Nii kutseühingud kui ka keskus — Trükitöölaliste Kutseühingute Liit — on töötanud ühises arusaamises ja käsikäes. Loodud usalduslik vahekord kestab juba mõnd aastat ega ole annud põhjust konfliktideks ega võitluseks organisatsiooni koosolekuil. Mõningad isiklikud lahkarvamised pole suutelised olnud mõjutama ühismeelt tähtsates küsimustes. Kuivõrd see usalduslik vahekord püsib, näitas novembris peetud nõukogu koosolek, kus vana juhatus valiti ametisse tagasi. Siinkohal tuleb rõhutada ka omalt kohalt lahkunud liidu esimehe E. Ruuli teeneid meie trükitöölaliste liikumises, kes lahkus puht tervislikel põhjustel. Tema asemele tuli juhatusse liidu esimehena samaväärne kolleeg A. Rebane. Trükitöölaliste liikumise stabiilsust näitab ka see asjaolu, et kohalikes ühingu peasegude kõigis valiti uute põhikirjade alusel ametisse vana juhatuse koosseisud. Aeg katsetamiseks ja kobamiseks trükitöölaliste liikumises on möödunud ja usaldatakse seniseid liikumise kandjaid. Selleks on ka põhjust — senised juhtivad jõud on teinud palju trükitöölaliste liikumise suurenemiseks, mida tõendab ka eelpool toodud ülevaade.

Lõpuks tahaksime rõhutada organisatsiooni kaalu väljaspoole. Oma senise taktikaga ja hoiakuga paljudes küsimustes ning selgete seisukohtadega on trükitöölaliste liikumine leidnud tähelepanu ka väljaspool oma organisatsiooni ja tööharu. Seepärast on organisatsiooni tegevust jälgitud ja eeskujuks seatud ka teistele. Avalik arvamine suhtub samuti pooldavalt meie algatustele ja valitsusasutiste juures on arvestatud ka meie seisukohti. Igal juhul püütakse seda välist mõju veelgi süvendada, kuna see on vajaline meie küsimuste toetamiseks väljaspool meie tööharu. Küll aga pole trükitöölised

kaasa teinud meie ametiühingulise keskuse ebanormaalsel tegevust, jäädes selle tööst kõrvale, mitte laskudes seal toimuvatesse kombinatsioonidesse. Sama seisukohta väljendas ka liidu viimane nõukogu.

Trükitöölaliste liikumise majanduslik pilt selgub alles 1940. a. aasta algul, seepärast ei saa meie seda siin arvuliselt ette kanda. Võime aga tõendada, et majanduslikud läbikäigud pole kahenenud, vaid näitavad mõnes kohas koguni tõusu uute liikmemaksude juuretulemise tõttu. Küll aga võiksime anda pildi meie kutseühingu üle. Uue kutseühingu seaduse alusel loodud korralduste põhjal on meie trükitöölaliste kutseühingute arv tõusnud, ja seda järgmistes kohtades: Vanad ühingud — Tallinn, Tartu, Viljandi, Võru, Pärnu ja Narva. Uutena tulid juure Rakvere ja Valga. Seega endise 6 ühingu asemel on nüüd 8. Liikmeid neis ühinguis oli detsembri algul:

Tallinn (koos Kuressaarega)	630
Tartu	210
Viljandi	32
Valga	14
Võru (koos Petseriga)	24
Narva	29
Pärnu	17
Rakvere	11

Kokku 967

See arv — 967 — ületab 1938. aasta samaajalise arvu umbes 130 võrra ja näitab, et organiseerumine kutseühinguis kestis aasta läbi. Kasvu näitavad Tallinna kui ka Tartu kutseühingud, kuigi peamine kasvamine sünnib loomulikult Tallinna arvel, kuna Tallinnas on ka kõige rohkem organiseerumataid. Eriti Tallinnas on laialdane töö teha veel kartonaažitööstuse töölised hulgas, milline tööala kuulub nüüdsest peale trükitööstuse organiseerimise piirkonda. Organiseerimise juures ilmneb nähtus, et kuigi liikmetest langevad välja mõningad inimesed, ometigi leiavad nad uuesti tee tagasi kutseühingusse. Sageli sünnib see vahepeal maksmata liikmemaksude õiendamise, kuna ei taheta kaotada vana liikme õigusi. See näitab meie maksudesüsteemi paremust ja painduvust liikmeskonna organiseerimisel.

TÖÖPUUDUS kerkis alles viimastel aasta kuudel juba ülalmainitud põhjustel meie majanduselus. Seni pole liidu fondil tekkinud raskusi töötute toetamisel, kuid seda on karta järjest kasvava tööpuuduse tõttu, ja siis peame otsima teid selle hädaohu vältimiseks ja samal ajal abistama ka töötuid liikmeid. Eeskätt aga püüame me lahendada töötute küsimust töömahu suurendamisega trükitööstuses, milleks on astutud terve rida samme koos trükitöösturitega, minnes kuni trükiseaduse pehendamise nõudmiseni.

Kutseühinglase vaikkeid mõtteid

Üldiselt kutseühingust

Mis on kutseühing ja milleks on teda meile — tööliskonnale — vaja, on küsimus, mille üle on piike ja sulepäid murtud ja murtakse seni, kuni kestab tööliikumine.

Kuna meil nüüd ametlikult on kadunud nimetus „... tööliste ühing“ ja asemele astunud „... tööliste kutseühing“, mis küll sisult on üks ja sama, ehkki mõistelt teine, mis peaks andma ka ühinguile teise suuna, kuid selle suuna muutmiseks on vaja enam kui ainult nime muutmist.

Endise nimetuse all võisid ühingud tahtmise korral ka poliitilisi sihte taotella, nüüd uue nimetusega on tahetud nähtavasti suunata ühingute tegevus vaid majanduslike sihtide taotlevuse poole.

See suund on üldiselt täiesti õige, välja arvatud vaid teatavad seadused ja normid, mis hoiavad ühingute isetegevust ja omaalgatust kammitsais.

Kuid nagu kõik seaduste §§ annavad end tarbe korral muuta, siis peab uskuma, et ka siin seda tehakse, sest muidu ei ole kutseühinguil rohkem väärtust kui mõnel heategeval seltsil. Kuna aga kutseühingute põhikirjad näevad ette töövõtjate majanduslike huvide kaitsmise, siis on loomulik, et kutseühingutele tuleb lubada tegevuseks vabamad käed.

Passiivsus kaotada!

Ütleb ju vanasõnagi: „ega nimi meest riku, kui mees nime ei riku“, nii ka siin ei ole ju lõpuks tähtis, missugune on ühingu nimi, tähtsad on ta sihid. Aga kas on võimalik saavutada neid sihte siis, kui üks osa tööliskonnast kas passiivsusest või teatavaist eelarvamustest kutseühingute vastu neist eemale hoiab? Meie, kutseühingu liikmed, peame tegema kõik, et hajutada nende südameist säärased opositsioonilised mõtted ja teha nendest kutseühinguile lojaalsed liikmed.

Ei piisa üksnes seadustest ja normidest, ei piisa ka sellest, kui säärasteid passiivseid isikuid ainult magusate sõnadega kutseühingusse meelitada, siin peab iga liige tegema intensiivset tööd propagandajaks ja selgitustöö näol. Kui me tahame oma kutseühingu viia õitsele, siis peame ka kõik tööle asuma. Me ei pea mitte ootama jääma, millal meile tullakse enast liikmeks pakkuma, vaid me peame neid ise juure tooma ja juure võitma.

Et saavutada resultate, peame tähelepanu pöörama nii mõnelegi asjale, mis seni on jäänud silmapaari vahele.

Mis kasu on kutseühingust?

Tihti on kuulda värvatavate suust sõnu, et mis ma liikmeks astun, kui minu kutset ei ole ju kutseoskuse-ametis kutsealana registreeritud. See on tõsi,

ja väga kurb tõde, sest võtame kas või meie oma kutseala — trükitööstuse ala — ka siin ootavad veel mitmed alad kutseoskuse-ameti alla registreerimist, nagu stereotüpidid, pealepanijad, voltijad jne. See oleks esimeseks sammuks oma liikmeskonna suurendamiseks.

Ei tohi aga sugugi jätta säärasteid kutsealasid praegu kõrvale organiseerimistööst, vaid just siit — kui kõige enam sööti jäänud maast — peame peale hakkama ja liikmeid värbama. Ei ole ju tähtis, kas meie kutseühingu liikmeskonda kuuluvad ainuüksi kutseoskuse-ameti poolt registreeritud alad, vaid tähtis on organiseerida oma kutseühingu ümber kõiki, kes trükitööstuse alal töötavad, olgu need siis abitöölised, pealepanijad või mõned muud töövõtjad. Meie organiseerime ju lõpuks oma tööala piirides töötavad inimesed, ükskõik millisesse kutsesse nad ka kuuluks ja kas need kutsed on kuskil registreeritud või mitte.

Siin tekib aga värvataval tahtmatult teine küsimus, milleks see organiseerimine ja milleks see raha loopimine liikmemaksuna, kes sellest lõpuks kasu saab — ega mina see küll ole jne.

Ühenduses on jõud, seda me juba teame, ning seda on ka meile tihti nina alla hõõrutud, et kutseühingutel puudub organiseeritud jõud, puuduvad koondatud read. Ja ega see vale ole.

Read tihedamaks!

Meie kutseühingus on organiseerimine käinud küll intensiivset rada, kuid ta peab veelgi intensiivsemaks muutuma, sest mida tihedamad on meie read, mida suurem meie liikmeskond, seda rohkem suudame me oma nõudeid läbi viia, kuna siis on meil näidata kogu tööstusala organiseeritud liikmeskonna ridadele, kes seisavad nõudmiste taga.

Neid nõudeid on küllalt, ning neid tekib iga-päevase elu keerises järjest juure. Kollektiivleping, tööturu ümberkorraldus, hoiukassade organiseerimine, tööliskorterite küsimus j. p. m. Muidugi tuleb need küsimused lahendada ikkagi kutseühingu piires.

Abistamised

Mõnigi üritus on juba kutseühingu poolt ellukutsutuna elujõuliseks muutunud, nagu vanaduse ja invaliidisuse toetus, töötaoleku abiraha, matuseabi j. m. Need on üritused, milledele kui isetegevuse saavutustele me võime olla uhked ja neid alati teistele eeskujuks seada. Need on üritused, kuhu lähevad liikmete poolt maksetavad liikmemaksud, ja see ei ole mitte raha loopimine, kuna neid üritusi võib igaühele meist tarvis minna, ühele täna, teisele homme.

Kollektiivlepingust

Kollektiivleping, nagu see on kehtimas juba mitmel kutseühingul, ja heade tagajärgedega, tuleb viia ellu ka meie kutseühingus. Kuna praegusel momendil valitseb täieline arusaamine meie kutseühingu ja tööandjate ühingu vahel, siis ei tohiks olla ülepääsemata raskusi säärase lepingu sõlmimisel, liiatigi kui järeleandmised on mõlemapoolsed. Muidugi seab säärane leping mõlemale poolele teatavaid nõudmisi, kuid kui tahetakse midagi head ja suurt üles ehitada, millest oleks suuremale hulkadele kasu, siis tuleb ka ohvreid tuua.

Edasi lahendab ka kollektiivleping teataval määral üldise tööturu olukorra ja muudab ta palju paindavamaks, kuna kollektiivlepingusse võib võtta punkt, mis kohustab tööandjat palkama töövõtjat ainult vastava ala kutseühingust. See tabaks õigupoolest kaht kõrbest korraga; sunniks kõiki oma tööalal töötavaid töövõtjaid organiseeruma ühinguksse, millede kaudu ainuüksi on võimalus vakantseid kohti kättistest täita.

Seal moel on võimalik tööliskonda palju tihedamini siduda kutseühingutega ja kutseühinguid tööandjatega, ja teiseks muutuksid meie praegused tööbörssid ülekarusteks.

Kutseoskus paremaks

Kuid samuti on kutseühingud kohustatud andma tööandjale vaid kvalifitseeritud tööjõude. Nad peavad hoolitsema selleks oma liikmeskonna ajakohasel kõrgusel viibimise eest, korraldades kursusi, loenguid ja levitades kutsealalist kirjandust.

Neis nõudeis võib veelgi kaugemale minna, nimelt sooritagu kutseühingu liikmed teatavate ajavahemike järele oma võimete kontrollimiseks ja tehniliste uuendustega kursisolemiseks katsed vastava komisjoni ees, oma kvalitatiivsuse tõenduseks. Me ju teame, et ega üksnes diplom veel tööd teed.

Hoiukassad

Edasi tuleks läbi viia tööliste hoiukassade organiseerimine. Ka see võiks olla kollektiivlepingusse fikseeritud. Hoiukassa % töövõtja palgast tuleks kindlaks määrata, samuti ka tööandja juuremaksetav %, mis tuleks samuti lepingusse fikseerida. Kogu see kogunev kapital aga jääks käitise tegutsema, mille eest tööandja kohustub hoiukassale lisama ettenähtud tegevusprotsendid. Üksikasjade loetelu ja arutelu viiks muidugi pikale, kuid võimalik see on, kui selleks tahetakse ohvrit tuua, millega töövõtjate olukord tunduvalt paraneks.

Samuti on võimalik lahendada ka suurema ja intensiivsema ühingu ümber koondumisega tööliskorterite küsimus.

Tööliskorterid

Üldse on meil tööliskorterite ehitamise küsimus täieliselt sõõdis. Kuna meil igasuguseid esemeid

valmistatakse ja võimaldatakse tarvitajale osamaksude ja järeilmaksude soodustusel (kui palju see just soodustus on — on iseasi), siis ükski ettevõtte või ettevõtja ei ole teinud katset säärasel teel tööliskorterite küsimuse lahendamist, ehkki eeskujud võib leida mitmest lähemast riigist.

Oma tööliskonnale on viimasel ajal soetanud vaid mõni üksik ettevõtte tööliskortereid, mis tõesti väärivad korteri nimetust („Põhjala“ Koplis), aga mitte barakke, nagu me neid kuni viimase ajani tundsimisega tööliskorteri nimetuse all. Sääraseid soodustusi tööliskorterite ehitamisel peaksid võimaldama kõik rahvusliku kapitaliga töötavad ettevõtted, rääkimata muulasist, see ei too ju ettevõttele üldse mingit riski, kuna ta oma investeeritud kapitali sealt igal ajal tagasi saab.

Kuriuolumina aga tundub tõik trükitööliste elumaja ehitamiseks.

Liidu luhtunud kava

Mõni aeg tagasi kerkis kutseühingul, või õigemini liidul elumaja ehitamise kava päevakorraks, ja kui juba meeled ja keeled soojaks olid kõetud, ning isegi mõni eeltöö tehtud; tuli: stopp!!! Milleks? Ei olevat \$, mille järgi odavaprots. laenu anda, mis oleks ehitust soodustanud, ehkki selleks lubadusi oli antud. Nii olevat ka „Põhjala“ tööliskorterite ehitamisel tulnud kasutada tavalise pangaprots. laenu. Kuuldavasti ei ole vastavat \$ veel tänini muudetud. Kuid kas poleks olnud parem vastavat \$ muuta, kui lasta korterikriisil nii tegevaks minna, et juba ajutise üüriseadusega seda pidurdada tuleb. Samuti oleks võimaldanud säärane suuremate ühiselamute püstitamine meie praegust soigusolevat ehitushooaega elustada.

Nagu mõnelt poolt kuuldu, kavatsetakse siiski tööliskorterite ehitamisele asuda, mil moel see sünnib, on vist asjaomastelgi veel teadmata. Kuid kui säärane üritus peaks teoks saama, tuleb ka kutseühingul oma liikmeskonna huvide eest välja astuda.

Palju on teha

Kui tihti on meil kõneldud omale kasvatatavast tööliskonnast. Siin on avanenud selleks paras moodus. Töövõtja, kes võtab tööandjalt korteri, seab end hoopis tihedamalt tööandjaga ja töökohtaga, muutudes seega palju rohkem n.-ö. paigaliseks.

Veel parem moodus oleks tööliskorterite ehitamine, kus saaksid kutseühingud kaasa lüüa, koos riigi, omavalitsuse, tööandjate ja töövõtjatega, kuna kogu selle ehituse valitsemine antaks teatud instantsi või siis asjaomaseist organeist koosneva esindajate komisjoni kätte.

Usaldusmehed korrale

Need ja palju teisi küsimusi ja üritusi seisavad veel kutseühingul ees, milleks me vajame suurt jõudu. Kuid, et seda jõudu saada, peame organi-

Ühe Tartu töötüli puhul

KAS on see Tartu vaim või midagi muud, aga ühe Tartus asuva trükikoja hiljuti lõppenud töötüli puhul oli nende ridade kirjutajal võimalus näha ühe Tartu trükitoosturi õige omapäraseid seisukohti, veel enam aga omapärasest tegevusest. Olles alati kokku puutunud vaid Tallinna töösturitega, ei tahtnud nagu kujutada, et need mujal on teissugused.

Ütlen juba algul — ma ei taha töösturit kuidagi riivata ega talle midagi pahaks panna. Iga mees tegutseb nii nagu ta on — iga mehe omapärasus on ta enda looming. Et see ei sobi teise mehe omapärasusega, pole mitte hukkamõistetav ega alahinnatav. Meil tuli aga õppida ühe mehe iseloomujooni — n.-n. self-made-manlikku olekut. Ja see olgu siinkohal kirjeldatud — õppimiseks selletaolisile ja kasutamiseks teisitimõttelejale.

Olen ise noorusest peale olnud tööline ja tean paremini töölise muresid kui keegi teine — oli too self-made-man öelnud, kui ta tähelepanu juhiti vajadusele töölise olukorra parandamiseks. — Ma pole mingit varandust pärinud ega muud raha omanud, olen ise kõik loonud ja kannan hoolt, et töölised ise ega nende perekonnad nalga ei jääks.

Tema loogikasse ei pääsenud kuidagi, miks ametlikud andmed näitavad tema trükikoja palgade madalust võrreldes teiste trükikodadega. — Mul on paremad palgad kui Tartu Mattieseni, Postimehe või Ilutrüki trükikodades — ütleb mees — ja kui statistika on teissugune, ega siis seda asustust uskuda saa. Selle eest saab ta küll märkuse (valitsusasutise tegevus peab olema usaldatav), aga ega see tema usku kõiguta.

— Aga teate mis, — ütleb too self-made-man — ega töölised tahagi midagi juure. Kõik on vaid ühe mehe töö, ja seda seepärast, et too mees tahab saada töölise häält. Aga ta kukkus sisse — naeratab siis tööstur rahulolevalt.

Kehitatakse õlgu. Need seletused, tehtud küll salapärase naeratusega ja iseendast mõistetavate vihjetega, pole olulised, kuna dokumendid kõnelevad teist keelt. Meest manitsetakse siiski, et ta annaks kas või mõneski asjas järele.

— Noh, kui mul tuleb kas või mõni sent juure panna, siis olen homme pankrotis. Kui peaks palka tõstetama, tööstus seda ei jõua kanda. Ausõna, homme annan kõikidele lõpparved ja panen trükikoja seisma.

Õhus tundub nagu pinget ja ähvardust, aga mitte kauaks, — ega siis nüüd ole enam nii kerge panna poodi kinni kui tahad ja sellest hakatakse kõnelema.

— Noh, eks siis makske teie töölise palgad ja ostke välja minu vekslid. Ega ma mõni sekvestritahja ole, et suudan töölisele palka maksta.

Siis hakatakse meest kiitma. Ta on ju küll palju vaeva näinud ja head teinud ja et ta küllalt nupukas on, seda saab näha juba ta edust üksikul ärialal. Poleks mõeldav, et ta väikese asja pärast nii vastu seisab.

— Pole võtta, tehke mis tahate. Aga ma palun maksta välja minu sõiduraha.

Üldine jahmatus.

— Just sõiduraha. Olgu siis mina esimene siin, kes tahab sõiduraha saada Tartust siia ja tagasi.

*

Loo lõpp pole enam huvitav. Aga tänaval küsin:

— No küll aga rääkisite. Kohe näha: iseloom.

— Ikka nii. Puha jonnit täis. Tõde ja õigust ajan taga ja see on minu juures puhas eesti jonn. Kui minuga jonnitakse, eks siis jonnit ka mina.

— Loodan, et teie pole vihane vastuseletustele?

— Oh ei. Eks igaüks kaitse oma huve. Selleks te oletegi ja selleks minagi olen.

VANÄ RÄNDONU

Los Angelesi 10. novembri lehes oli lugeda järgmine märkus:

102 aastat vana rändav masinaladuja, kolleeg J. D. Hancock, läbis täna linna, olles teel Seattlest Põhixi. Ta kavatses seal veeta soojad päevad ja otsida teenistuskohata. — Ära iial vihasta ja hoi ennast soojana, kui sa tahad elada kua — nii on selle mehe moto. Hancock on sõjaveteraan nii kodusõja kui Hispaania-Ameerika sõja aegadest. Tema spetsiaalala on töötamine Linotype ladumismasinal.

Kutseühingulane.

Liidu nõukogu oli koos Tallinnas

LIIDU nõukogu tuli uuendatud põhikirja alusel esimeseks koosolekuks kokku 26. novembril Tallinnas Tallinna Trükitöölise Kutseühingu ruumes. Kuigi koosoleku alguseks kuulutati kell 10, algas see siiski teatava akadeemilise viivitusega — kell 11. Rahval oli palju kõnelda ja omavahel juttu ajada, enne kui asuti päevakorra ametlikule läbivõtmisele ja otsuste vastuvõtmisele. Nagu ikka, nii ka seekord oli nõukogu koosolek 100% osavõtjate arvuga. Esindatud olid kõik liitu kuuluvad ühingud — Tallinn, Tartu, Narva, Võru, Valga, Viljandi, Rakvere ja Pärnu. Kõige rohkem esindajaid andis loomulikult Tallinn — 12 volinikku + Tallinnast valitud liidu juhatuse liikmed. Tartust oli sedapuhku 5 esindajat ja 1 Tartu liidu juhatuse liige. Kõik teised ühingud olid esindatud 1 esindajaga. Üldse kokku võttis liidu nõukogu koosolekust osa 31 nõukogu liiget — seega täies koosseisus. Omamoodi näitab see tõsiasi trükitöölise juhtivate organite korraldiku funktsioneerimist.

NÕUKOGU koosolekul tuli rakendamisele uus kord uute põhikirjade alal. Nii, näiteks, juhatas koosolekut lõpuni senine liidu esimees Eduard Ruul, kes omalt poolt määras ka protokollkirjutajaks Hans Kurtuse ja Ants Sammuli. Häält lugesid revisjonikomisjoni liikmed Georg Lind, Jaan Tõnissoo ja Ferdinand Karp. Ka koosoleku päevakorra juures peeti kinni liidu juhatuse poolt määratud päevakorrast, ilma seda muutmata. Samuti toimiti ka juhtivate organite valimisel, kusjuures kõik valimised teostati lahtiselt, kuna kinnist hääletamist ei nõutud. Seepärast möödus hääletamise protseduur kiiresti, eriti kergendas seda asjaolu, et kutseühingu esimehe kohale seati vaid üks kandidaat, samuti seati liidu juhatuse kohale täisarvuline ja üksainus kandidaatide nimekiri. Kuigi mõni koosolija väitis, et selline kord pole hea ega luba avaldada vastarinnal oma arvamisi, ei tõendanud ta sellega midagi. Vastuoksa — kui oleks tahetud ja selle taga oleks seisnud vajalisel määral toetajaid, oleks ka võimalus esitada vastaskandidaate. Kummagi suhtes aga puudus kaal, ja nii võeti vastu määrava enamusega ülaltoodud ainsad nimestikud.

LIIDU juhatuse tuli ümbervalimisele ja sinna pääsesid vanast juhatusest peaaegu kõik. Välja jäi vaid senine liidu esimees Eduard Ruul, kes haiguse tõttu ei saa tööst enam osa võtta ja vajab hädasti puhkust. Samuti jäi juhatusest välja senine juhatuse liige Valter Kruustee. Uuena tuli sisse kutseühingute liidu esimehena kolleeg August Rebane, kelle isikus näeme trükitöölise liikumise õilsate tradit-

sioonide jätkamist, kainet meelt ja ettevaatlikku tegutsemist. Juhatusse tuli uue mehena sisse Johannes Kurvits, kes kuulus juba 1934. aastal liidu juhatuse sekretärina, olles vaid vahepeal emal. J. Kurvitsa kaudu liidu juhatuse tihendab kontakti Töölisokajaga, kus J. Kurvits on esimeheks. Nii näeme, et liidu juhatuse pole koosseisult nõrgenenud ja seepärast tuleb tema tööst loota kõike head trükitöölise liikumise hüvanguks.

LIIDU juhatuse valiti Tallinnast — August Rebane, Richard Luuk, Aleksander Schönberg, Richard Kala, Elmar Jänes, Johannes Kurvits ja Alfred Offenbach. Tartust — Oskar Koplus, Võrust — Jaan Üle, Pärnust — H. Reiman ja Viljandist — Ants Sammuli. Liidu revisjonikomisjoni valiti seekord kaks meest Tartust — Villem Ploom ja Georg Lind. Kolmanda liikmena valiti Tallinnast Eduard Ruul.

Neile kõigile valiti samuti ka asemikud. Liidu juhatusele Julius Saar, Hans Kurtus, Jaan Tõnissoo, provintsi juhatuse liikmeile — Narvast F. Karp, Rakverest K. Tutt, Tartust E. Roorand ja E. Kivistik. Revisjonikomisjoni liikmete asemikeks O. Miger ja E. Kivistik (mõlemad Tartust).

TRÜKITÖÖLISTE ühingud töötavad kuni kevadeni vana kodukorra alusel, kustutades vaid uue põhikirjaga vastuolus olevad nõuded. Uus kodukorra kava, mis nõukogu koosolekul ette kant, oli liig kiiresti tehtud, samuti ei jõutud tema kohta võtta veel vajalisi seisukohti ega teha parandusi. Seepärast nõukogu koosolek otsustas selle arutamise lükata järgmiseks nõukogu koosolekuks, vahepeal iga ühing esitab omapoolsed kodukorra parandusettepanekud. Need parandusettepanekud saadetakse liidu juhatusele ja liidu juhatuse koostab neil alusel uue kodukorra kava, milles leiaksid sissevõtmist kõik praktilised ettepanekud. Kui see on tehtud, siis tuleb uus kava vastuvõtmisele liidu nõukogus ja pannakse kehtima üle maa ühtlustatud vormis kõikide kutseühingute kohta. Tõsi oli ju see, et liidu juhatuse pidi ise kiirendatud korras kahe kuu jooksul viima läbi ühingute ümberregistreerimise ja vajalike juhtivate organite valimise, kodukorra väljatöötamine omas väheste kogemuste juures ja vajalike materjalide puudulikkuse kõrval liig peedlikaudset hinnangut — nagu seda tunnistas ka liidu sekretär kodukorra põhjendavas seletuses.

Nõukogu oligi teinud sellekohase otsuse — kodukord võtta arutamisele koos liidu enese kodukorraga järgmisel liidu nõukogu koosolekul.

PÄEVAKORDA võeti küsimus Töövõtjate Kutseühingute Keskkliiduga liitumise asjas. Teatavasti oli Trükitöölaliste Liit mõne aja eest lahkunud keskkliidu liikmete hulgast. Seda sammu põhjendati sellega, et keskkliit oli juba kolm aastat töötanud ebanormaalses olukorras — ilma ühingute kontrollita ja vastava usaldusega varustatud juhatusega. Liit asus seisukohal — kui tal nõutakse kohustusi, siis peab tal olema ka õigusi. Viimaseid aga keskkliidu ebanormaalses olukorras viibimise tõttu polnud. Nii pole ka liit täitnud oma kohustusi keskkliidu vastu kolme aasta jooksul ja nii pidi ta lõpuks lahkuma keskkliidu liikmeskonnast. Küll aga ei pea trükitöölised kunagi õigeks, et nad loobuksid vastutusest ametiühingulise liikumise juhtimisel, kui seda võimaldab aeg ja luuakse sellekohased eeltingimused. Uutele põhikirjadele üleminekul lubati ka reorganiseerida keskkliit valimise alusel, kusjuures keskkliit moodustataks ühingu koosseleku poolt valitud esinõukajate kaudu. Selline valimine, kui see sünnib õiglaselt ja kombinatsioonideta, annaks autoriteetse ametiühingulise tsentrumi ja Trükitöölaliste Liit peaks siin olema abiks vastutusorgani loomisel. Sellega ühines ka liidu nõukogu, seades omalt poolt eeltingimused keskkliiduga liitumiseks: 1) Keskkliit kujundab endast vabalt valitud keskust, 2) igasugused ebaametiühingulised kõrvalmõjud ei tohi aset leida uueks keskkliidus ja 3) trükitöölisi koheldakse samaväärselt kui teisi ametiühinguid. Liidu juhatusel lubati sel alusel jätkata oma tööd liitumise asjas ja anti ka volitus anda vajalisi esinõukajaid keskkliidu nõukogu koosselekuks, kui viimane astub kunagi kokku.

TÖÖMAHU küsimus on murettekitaavaks küsimuseks trükitöölisile, nagu seda nõukogu koosselekul rõhutati. Uus liidu juhatuse peab olema oma ülesannete kõrgusel kui ta tahab seda küsimust trükitöölisite huvides lahendada. Igal pool on kuulda häält tellimiste arvu vähenemisest ja osalisest töönädalate lühendamisest kui ka töölisite vallandamisest. Liidu nõukogu rõhutas täie õigusega, et pole võimalik võidelda vaid passiivse olekuga selle nähtuse vastu. Lühendatud töönädal on vaid puudulik abinõu üldise häda vähenemiseks ja viib vaid kõikide töötajate reaalteenistuse alla. Tuleb leida teid, kuidas säilitada endist reaalpalga taset ja töömahtu. Selleks on vaja leida tellimiste turu laiendamist — ärajäänud tööde asemele tuleb muretseda uut.

See oli aktiivprogramm, mida nõukogu aktsepteeris võimaliku rohuna töömahu vähenemise vastu. Sinna kuulub: trükiseadus pehmemaks, seekaudu saavad inimesed anda rohkem tööd ajalehtede ja ajakirjade kui ka muu kirjanduse näol. On ju tõsiasi, et mida valjem trükiseadus, seda kehvem trüki-

tööstusele, ja vastupidi. Ka statistika sel alal näitas tõendusi ülaltoodud väitele. Teiseks tuleks keelata paljundusaparatuuride sissevedu, kinni panna vangimaja trükikoda, avardada kooliraamatute turgu jne. Kui need rohud veelgi ei aita, siis, arvestades trükitööstuse taseme tõusu ja ratsionaliseerimist, tuleks viia läbi 40-tunniline töönädal trükitööstuses endise palga säilitamisega. Seekaudu saaks tööd endine kaader töölisti; kulusid oleks võimalik katta toodangu väärtuse tõusuga viimaseil aastal kui ka trükitoodete hindade ümberreguleerimisega. Hea tahte korral saaks seda kõike teha, ilma et kannataksid kogu trükitööstuse huvid.

TÖSTETI üles ka öötöö kaotamine. Omal ajal viidi see läbi põhjendusega värskest informatsioonist ja kultuurilisest tarvidusest, kuigi öötöö tõi kaasa trükitöölisite ebakultuuristumise. Aeg näitas, et see samm polnud millegagi põhjendatud ja et uudiseid leiame sageli välislehtedest varem kui oma lehtedest. Pealegi hoolitseb raadio uudiste kiire ülekandmise eest. Inimesed aga rakendatakse öösiti tööle — rikutakse nende loomulikku elu ja tervist. Mis sellest, et öötöö eest võideldi omal ajal vajaline juuremaksuprotsent — nii paljudki oleksid meeleldi sellest loobunud, kui aga saaks tagasi normaalsesse töössse. Kaebavad seda nii trükitöölised kui ka ajakirjanikud — kaks ohvrit öötöö küsimuses.

NEED ja teised küsimused leidsid tähelepanu ka avalikkuse poolt ja ajakirjanduses kui ka raadios peatati liidu nõukogu otsuste juures, leides seega vajaliku tähelepanu. Me ei kahtle, et kriitiliselt võttes olid trükitöölisite seisukohad küllalt veenvad ja näitavad paremat teed hädadest väljapääsukse kui harjunud halisemine mõnel alal. Liidu juhatusel jäaks kohustuseks leida need paremad meetodid, kuidas küsimused ellu viia ja rakendada. Peab arvestama, et igale asjale on algul vastuseis, eriti kui nad tunduvad uudsetena ja senistest meetoditest erinevatena. Tahame aga uskuda, et need mõjuringkonnad, kelledest on olnud teatud määralt selliste küsimuste lõplik otsustamine, saavad aru tekkivast vajadusest ja aitavad trükitöölisite nõudmistele elluviimiseks kaasa. Vähemalt pole tegelik elu tõendanud, et trükitöölisite poolt esitatud ettepanekud oleksid kuidagi olnud kahjulikud üldsuse edule. Vastuoksa — nad on aidanud kõvendada alust üldsusele.

Niipalju nõukogu töö tulemustest. Puudutati seal ka puhkekodu asju ja juhiti ühele-teisele tähelepanu. Tahaksin vaid veel peatada nõukogu koosselekuks esinenud väikese opositsiooni vaimu juures, mille selle kandjad ristsid koguni generatsioonidevaheliseks võitluseks. Nagu näha, jätkub meie inimestel huumorimeelt tuua iseärgi generatsioone meie

Nõupidamine Tartu trükistöösturitega

Tartu Trükistöölise Kutseühingu juhatuse algatusel oli Tartus 28. novembril s. a. Tartu Trükistöölise Kutseühingu ja Tartu Graafikatööstuse Ettevõtjate Ühingu juhatuste ühine koosolek tööolude ja palgatingimuste arutamiseks.

1. Puudutati kokkulepet minimaalpalkade kohta ja väideti, et Tartus on veel kohti, kus palgad on madalamad minimaalpalkadest, missugune asjaolu tuleks viivitamata kõrvaldada. Töösturid eitasid selle teadmist, lubasid omalt poolt astuda samme selle nähtuse kõrvaldamiseks, kui neile antakse vastavad andmed selle esinemise kohta. Lubasime kontrollida oma andmeid ja hiljem neile esitada.

2. Juhtisime tähelepanu elukalliduse kiirele tõusule ja et meie palgad elukallidusest kaugele maha on jäänud, mille all eriti raskesti peavad kannatama odavapalgalised töölised. Sellele vastavalt tegime ettepaneku tõsta kõikide palku 2 krooni võrra nädalas, kellel need kahe viimase kuu jooksul selle võrra tõusnud ei ole, ühtlasi tõsta ka üleriikliku kokkuleppe minimaalpalkade määra igas astmes kahe krooni võrra nädalas. Töösturite esindajad kuulasid ettekande ära, kuid ütlesid, et neil ei ole volitust mingisuguse lubaduse andmiseks. Ühtlasi toonitasid nad, et seda küsimust ei saa lahendada ainult Tartu kohta, vaid peab kontakti astuma ka Tallinna trükistöösturitega ja küsimust koos arutama. Alles hiljem võiks kujuneda mingisugune vastus.

3. Puudutades töömahu ja ähvardava töö kriisi küsimusi panime tööstureile südamele töölisi kergekäeliselt mitte vallandada, vaid töö vähenemise korral, kui just teisiti asjast üle ei saada, läbi viia

---

töökoosolekuile. Seda tuleb pidada vaid sümboliseks nähtuseks — igal juhul olid nõukogu generatsioonid segamini. Opositsioonis selle väikese hulga keskel oli küllalt vanureid ja kauaaegseid liikmeid, samuti oli ka vanurite juures õige palju nooureid. Kuna aga opositsioonile oli vajaline mingi põhiidee — liidu juhatuse arvustus ei saanud kuigi palju tulla kõne alla aine puudusel — siis ristiiti see huumori mõttes generatsioonide-vaheliseks võitluseks.

Igal juhul pole midagi tõsist lahti — otsused tehti siiski üksmeelselt, ja kui kõigis asjades pole ühist arusaamist, ega siis see ole keelatud: ainult kloostris nõutakse vaikust. Elavas organisatsioonis kasvavad töed karastatutena vaimsest puhastusest.

Lõppkokkuvõttes: nõukogu koosolek andis häid mõtteid tuleviku tööks.

töötaja lühendamise. Et aga tööliste palgad ei võimalda praegustes oludes vastavalt töötajale vähenemist, pealegi, kus tööviljakus on uute moodsate seadete ja masinate abil tõusnud, tuleks üle minna 40-tunnilisele töö nädalale, ilma et selle juures tööliste teenistus kannataks.

Töösturite vastus oli, et nemad ei taha töölisi vallandada ja alles häda paista seda ette võtavad. Küll lasksid nad aga paista seda, et palganõudmise korral on nad sunnitud vallandamisi ette võtma. Väideti ka, et enne tuleks tõsta Eesti töölise produktiivivõimet ja kvaliteeti, alles siis võiks küsimuse alla tulla 40-tunnise töö nädala küsimus. Muudugi, see viimane küsimus saaks kõne alla tulla ainult üleriigilises ulatuses.

Puudutati ka küsimust, millega koos Tallinna Trükistöösturite Ühingu minnakse Vabariigi valitsuse ette tööturu korraldamise otstarbel, ja nimelt vanimajade trükikodade, trükisõna vabaduse ja paljundusaparatuuride sisseveo keelu küsimust, millega ka Tartu trükistöösturite esindajad päri olid.

Trükistöösturite ringist algutati ka mõte, et nii palgad kui ka trükistöõde hinnad peaks kindlaks määrama Vabariigi valitsuse poolt üleriigilises ulatuses vastava määrusega, mis tagaks nii kindlast hindadest kui ka palkadest kinnipidamist. See ei leidnud aga töösturite esindajate seas üldist vastukaja, kuna arvati, et see toob kontrolliva ametniku kaela, mis ei ole soovitatav.

Trükistöösturite esindajate poolt tunnustati tarvilikeks ühiste nõupidamiste jätkamist. Hra Mölder esitas sooviavalduse, et niisuguseid küsimusi tuleks kaaluda ja arutada ühiseil koosolekuil, kus oleksid trükistöösturite ja trükistöölise üleriigilised esindajad ja peale nende veel majandusministeeriumi ja sotsiaalministeeriumi esindajad, ja soovitas, et ka tööliste poolt niisuguse koosoleku kokkukutsumiseks astutaks samme.

Järgmine koosolek otsustati pidada siis, kui kumbki pool on ära kuulunud oma organisatsiooni üleriigilise keskuse seisukohad, ja arvati, et see saaks pidada 2 kuni 3 nädala pärast.

A. Silberhand tagasi

Omalt ajalt lahkus Eestimaa A/S trükikoja juhtivalt kohalt ja läks pensionile kauaaegne trükikoja juhataja A. Silberhand. Sakslaste ümberasustamisega nimetatud trükikojas toimunud muudatuste tõttu on A. Silberhandile tehtud uuesti ettepanek asuda trükikoja juhataja kohale, mida A. S. ka aktsepteeris. Meil on heameel näha vana töömeest uuesti tegelikus töös, kuna A. S. tuntakse kui lahket ja töölisile vastutulelikku inimest.

Vanad ja noored

Vastuolud vanade ja noorte vahel on vististi niisama vanad kui inimsugugi. Nood vastuolud on kajastunud aegade vältel küll kirjanduses, küll iga-päevases elus kõikjal ning kestavad kindlasti edasi niikaua kui oleb inimsugu.

Ka Tallinna Trükitöölise Kutseühinguski pole vastuolud vanade ja noorte vahel kunagi olnud võõrad. Nad pole vaid seni esinenud eriti teravilmelisina. Kuna nüüd kandus asi laiemale avalikkuse ette liidu volikogu koosolekul, pole sugugi üleliigne neid vastuolusid veidi analüüsida.

Selgituseks olgu öeldud niipalju, et siin ei ole juttu mitte noorusest kutseühingulises, vaid eluealises mõttes. Mõni isik võib ju olla pika eluea kutseühingu truu liige ses mõttes, et ta tasub korralikult oma liikmemaksu ning ootab vanuse saabudes seetõttu täie õigusega oma pensioni. Kutseühinguline võitlus ja igasugune muu tegevus seoses kutseühinguga teda ei paelu. Ta ei tule isegi peakoosolekule. Sääraseid „kutseühinglasi“ on meilgi külluses. Nii oleme 600-liikmeline kutseühing, ent peakoosolekule ilmub meist parimal juhul 150. Ühingu mitmesuguseist üritusist võtab osa keskmiselt vaid 50—60 isikut, seega ainult 10, heal juhul 15%. Nii et kogu kutseühingulise edu ja hüvede taotlemine tugineb vaid väheseile õlule. Laiem hulk mugandub täie südamerahuga sellesse olundisse, mida too vähemik suudab ja saavutab. Seega on meil, võtame asja veel ümaramalt, umbes 80% isikuid, kellest võib igal ajal öelda, et nad on noored kutseühingulises mõttes. Tõsi küll, need saavad vastavaid kogemusi ka töökohil, tööliskonna üldhuvide eest võitlemises kaasalöömisega kohapeal, olgu see siis palgavõitlus või mõni muu toiming, kuid seejuures on ikkagi võitlusalal siin õige piiratud ega nõua sääraselt suurt ettenägelikkust ega muid asjaga seoses olevaid olukordi nagu evivad seda sageli üleriigilised või ülelinnalsed kutsealaga seostuvad küsimused.

Neist isikuist ma siin ei kirjuta. Minu kirjutis haarab neid arstatelt noorte põlvkonda kuuluvaid isikuid, kes juba aastaid on aktiivselt kaasa löönud kõikjal kutseühinguga seotunud üritusis ning ses suhtes vahest ei olegi nii noored, keda aga siiski nimetatakse, kes end peavad ja kes ka on noored. Edasi peatub kirjutis vaid neil vanadel, kes teotsevad kutseühingus.

Esmakordselt kuulsin kutseühingus sõna „noored“ liidu puhkekodu avamisel Aegviidus. Seal teritas keegi tallinlane puhkekodu avamist „noorema generatsiooni esindajana“. Alates sellest ajast olen pidevalt jälginud seda põlvkondadevahelist pinevust Tallinna ühingus. Allpool esitan oma vaatl-

mise tulemused. Võtku iga lugeja kõiki esitatud väiteid ja fakte terava kriitikaga ning analüüsigu neid julgesti. Iga ettevõtetud toiming on end seega tasunud, kui ta ka vaid mõtteid liikuma paneb. Mõttele võivad järgneda kergesti teod. Ning kui toiming saab ka hukkamõistetava otsuse, on ta siiski inimeste meeli hetkeks haaranud ning nii või teisi kasulikuks saanud üldsusele.

*

Üldiselt on teada, et vastuolud noorte ja vanade vahel tekivad elu arengust. Noored elavad oma ajastul, vanad pahatihti omal. Vähe on neid vanu, kes suudavad ajaga kaasa sammuda lahtisi silmi. Nende suust ei ole siis ka kunagi kuulda sõnu: „Vaata, meie ajal oli see nii ja too naa,“ kõik ikka puha paremini kui praegu. Unustatakse, et omal ajal elati üle sama põlvkondadevahelist võitlust kui elatakse praegu. Ainult et siis oldi ise noored ning võideldi vanadega. Ja nii on see kõigi vanadega. Ega meiegi, noored, ise ükskord vanadena paremad ole! Oleme meiegi üks põlvkond põlvkondade ja tema vastuolude seerias.

Noored on täis elutungi, ideaale ning töötahet. Kõik see vajab rakendamist. Ning kui siis vanad, kes oma elu on elanud, vastavaid kogemusi saanud, nii mõnegi asja kasutusest ammugi teadlikeks saanuna sest loobunud, leiavad noored pahatihti just selle olevad õige ala ja koha, kuhu oma energia rakendada. Noor ei tunnista muidu ühtki takistust, kui ta ise pole selle taha kinni jäänud. Ja ega ta esmakordseltki kinnijäämisest veel kokku. Seal, kus vana mõistusega asja ära seletab, seletab noor seda sageli tunnetega. Mõistus aga ütleb seal alati üles, kus on tunded mängus. Noor unustab selle vana tõe, et võitluses peab olema samal ajal tugev ja nõrk, et parajal kohal suruda peale või alistuda. Noor ei taha alistuda, ei taha olla nõrk, tema tunnistab vaid võitlust, milles tema peab võitjaks jääma. See on puhtakujuline noorte idealism. Ta moodustub ümber ning kohaneb eluga vaid elukogemuste saades.

Seega peaks olema vanade suurimaks ülesandeks noorte õieti juhtimine, nende tegevusele kaasa löömine, erksamate õigeaegne eneste hulka võtmine, kasutate ideede selgitamine ning kasutu energia raiskamise vältimine. Ei usu, et noored õigel kohal ja noortele vastuvõetaval kujul öeldud vanade selgitusi ja nõuandeid põlgaksid. Noortel on tihti hädasti vaja, kes selgitaksid selle või teise küsimuse, eriti säärase, millega on tegemist esmakordselt.

Meie vanad aga loevad end heaks töötama vaid juhatuses ja revisjonikomisjonis. Ei tule keegi

sellele mõttele, et vanad noorte kõrval targemate ja kogenumate nõuandjatena võiksid laskuda allapoole — ringidesse. Kõik Tallinna Trükitöölise kutseühingus teotsevad ringid on armulikult jäetud noorte hooleks. On avalikult teada säärase ringide tegevuse lonkamine.

Nii vajab kultuurtoimkond peakoosolekust peakoosolekuni ikka paari-kolme juhatuset, mõni teine ring teotseb puudujäägiga isegi neil juhtumel, kui sissetulek on üle 200 krooni jne., rääkimata ebaõnnestunud pidudest, väljasõitudest ja muist üritust. Siin teotsetakse noortele omase hoolimatuse, idealismi, ettevaatuse puudumise ning muu aje mõjul. Ning tagantjärele aina parastatakse ja ähvardatakse ringe sulgeda, toetusi ära võtta jne. Mitte kunagi ei kuule, et keegi vanem tahaks oma nõu ja jõuga abiks tulla, et asjad võiksid minna paremini.

Et vanade ringidesse kuulumisel on hea mõju ringi olukorrale, ilmneb selgesti meeskoori tegevusest. Koosneb meeskoor läbisegi vanust ja noorist ning juhatussegi kuulub mõlemad. Ringi tegevus on igati korralik ning ring evib parima kuulsuse. Oleks bridžiringi juhatusse omal ajal kuulunud paar vanemat isikut või oleks tookordne ühingu juhatus asja võtnud õigest seisukohast, osanud noortega käituda, poleks olnud toda ametlikku bridžiringi varjusurma. Ei olnud see kasuks ei ringile ega ka ühingu juhatussele. Tundus, et siin taheti noortele „näidata“, mitte aga asja mõistlikult likvideerida.

Praegu töötab ühingus noortering. Noored ootavad asjata, et mõni vanem kolleeg astuks toetaja liikmena noorte hulka, oleks neile nõu ja jõuga abiks. Seda oleks ju tõesti vaja, kui tahetakse noortest kasvatada tublid kutseühinglased. Kust võtta aga sääraseid vanu, kes tahaksid tulla noorte hulka? Näitering, kus teotsevad peamiselt noored, otsib praegu oma juhatusse paari vanemat isikut toeks noorte tööle, pakkudes ühele isegi esimehe kohta. Seni aga pole leitud selleks isikuid. Ärvate, et neid ühingus üldse pole, kes ei taha juhatusis töötada. On. Ühingu juhatusse kandideeris neid oma 16—17 ning revisjonikomisjoni sama arv, liidu nõukokku isegi 20 ümber. Kui neist oli 40% noored, jääb siiski üle ilus arv, kes neile kohtadele ei pääsnud. Kui nad evisid töötahet kaasalõõmiseks ülalmainitud kolmel alal ja sinna ei pääsnud, peaksid nad oma ülevoolava energia rakendama ringidesse. See asjakäik oleks täiesti loomulik ja loogiline. Aga pole siiski, kuigi ükski ring ei tee takistusi kellelegi astuda oma liikmeks ega seal aktiivseks kaasalõõmiseks kas liht- või juhatusse liikmena. Eks tekkinud alul mainitud lugu liidu nõukoguski sellest, et ei tahetud noori arvestada, nendega mõistlikult kokku rääkida ning hoiduda

tollest vahejuhtumist. Kuigi on üksikuid vanu, kes seda vajaliseks peavad, on nähtavasti nende mõju liig väike ning nagu näitas viimane ühingu juhatusse koosolek, satuvad säärase vanad kergesti vastuollu teistega. Neid ei mõisteta.

On tekkinud mulje: vanad tegelased ühingus on võtnud omaks vanade roomlaste hüüu „caveant consules“ — vaadake ette konsulid — mis on ära seletatud „hoiduge noortest“. Las' nad rabelevad ja otsivad ise väljapääsu oma raskusist. Vaatame vaid ette, et nad meie kohti niipea meilt ära ei võta. Eks neil ole siis aega küllalt kutseühingulisi asjaajamise kogemusi õppida, kui meid enam pole.

Peab tõesti au andma neile noorile, kes kõigi vastuolude kiuste on aastaid noorusele omase optimismi ja visadusega vastu pidanud ega ole taganenud kutseühingus teotsemast, kuigi sellest oled tihti tüdinenud. Neid noori, kes jäänud, on vähe. Nende arv, kes ühingust on läbi käinud, on tohutul suurem. Võiks ju öelda: neid on vaeatud ja leitud kerged olevat. Kuid ärge unustatagu, et noored ei saa nii kergesti oma suure usaldusliku vaimu juures üle pettumusist.

Need noored, kes visalt vastupidavaina kutseühingus edasi teotsevad, käivad vist alateadlikult nendne George B. Shaw' sõnada järgi: „Mõistlik mees kohaneb maailmaga, mõistmatu jätkab katseid kohandada maailma endaga. Seepärast oleneb kõik maapealne edu mõistmatust mehest.“

Jatkuv elu vajab arengut, edu. Edu takistajaiks ning murranguliste ideede arendajaiks ja kandjaiks on aegade vältel olnud alati noored. Seepärast revideerigu vanad oma seisukohti ning üldsuse huvides löögu kaasa kõikjal noortega, kus seda vaja. Ei tea mina ühingus ühtki juhtumit, kus oleks noored vanu mingist tegevusest eemale tõrjunud, küll aga vastupidi.

Praegune erakordne aeg, kus inimeste närvid on erilisel pinevil ning mis just nagu soodustab igasuguste sekelduste ning hõõrumiste tekkimist, manitseb meid ning kohustab eriti, et igal alal kutseühingus valitseks tõe, tööarmastuse ning vastastikuse usalduse ja sobivuse vaim. Henn Raigo.

Liidu juhatus

Uus liidu juhatus jagas ametid omavahel järgmiselt:

Nõukogu poolt valitud esimees August Rebane, asemikuks Richard Luuk, sekretäriks Alfred Offenbach, abiks J. Kurvits, laekuriks A. Schönberg, abiks E. Jänes. Puhkekodu ja varahoidjaks Richard Kala. Provintsi juhatusse liikmed jäävad ametita.

Trükitöölise liikumise vaimseist otsinguist

Iga liikumine põeb läbi kõik noorusaja valud ja hädad. Ühtlasi allub iga liikumine raudsele seadusele parema valikuks. Kõik, mis on nõrk, hääbub. Alale jääb tugevam ja parem. Paratamata on see seotud sisemise võitlusega, ja iga liikumine on läbi elanud sellise võitluse. Nõrk liikumine on säärase võitluse korral kas sootuks kaotanud oma olemise, tugevamad liikumised aga rajanud kindla aluspinna ja kristalliseerinud oma seisukohad järglasile.

Seepärast ei saaks kuidagi hukka mõista igasugust võitlust kutseühinguis vaimsete otsingute alal. Seda peab läbi tegema iga organisatsioon. Muidugi peab selline võitlus toimuma parema otsimise arusaamise ega või kahjustada organisatsiooni ennast valedele teedele asumisel. Kui mõnel pool arvatakse, et selline võitlus vaimsete väärtuste alal pole organisatsioonile vajaline ja vahest ainult lõhub üksmeelt ning sisemist jõudu, siis seda ei saa täiel määral jagada. Ainult surnuacial valitseb täieline rahu — organisatsioon on elav keha, kus pulbitsevad ristlevad vaated ja kujunevad mitmesugused tulipunktid, mis aegapidi kindlustatakse kehtivaks, paremusi arvestades.

Meie, trükitöölise, liikumine tegi omal ajal sellised võitlused läbi. Võtame meie liikumise perioode, siis leiame siin järgmisi ajastuid. Tsaari ajal oli tulipunktiks kaitsta võimalikul määral kutsetege laste eesõigustatud olukorda, samal ajal võideldes tsaari aja pressimise vastu. Siin kehtis seadus — meie liikmete heaolu tõus ja uuistulnukate ignoreerimine. Et seda saavutada, antagu aga organisatsioonile vabadus tegutseda. See ajajärk kestis mõnd aega — vahel põranda all, vahel legaalselt. Ei saa öelda selle ajajärgu kohta muud, kui et ta õpetas trükitöölisi hindama organisatsiooni väärtust ja löi sellekohased traditsioonid organisatsiooni alahoiuks.

Teine ajajärk algas iseseisvuse saavutamisel. Tollecegne rahva poliitiline erinevus kandus automaatselt trükitöölise organisatsioonidesse, ja keegi ei pannud pahaks, kui üks või teine poliitiline vool võitles omavahel. Vaid aja jooksl kogeti, et see meetod pole küllalt hea — organisatsiooni liikmete poliitilise väljaõpetamise asemel see vaid teeb liikmed üksteisele vaenuliseks ja viib ühingute lagunemisele. Nii tuli paratamata ümber orienteeruda kehtivates oludes ja trükitöölise liikumine oli esimesi, kes vabastas end poliitilise võitluse alalt kutseühinguis. Säärast ajajärku võiksime märkida aastate 1917—1922 vahel.

Kolmas ajajärk algas n.-ö. kainenemise tähe all, kusjuures kehtivusele hakkas pääsema vaade, et

oleme puht majanduslikke huve taotlev organisatsioon ja kus sellekohase liikumise tegelasi hakati pilkama majandusmeesteks. Sageli kardeti igasugust poliitilist hõngu isikute juures ja kõike, mis oli kuidagi seotud isiku poliitilise vaatega, peeti kurjaks. Pole ime, et sel ajastul võisid pääseda ka sellised isikud juhtimisele, kes poliitilise hariduseta osutasid olukorda mitte küllalt hindavaiks ja liikumise arendamise asemel seda vaid tõkestasid. See ajajärk kestis aga lühikest aega, andes aset uutele vaimsetele väärtustele. Siin võib iseloomustuseks tuua vaid tähtsaimaid jooni sellest ajajärgust. Liikumise eesotsas olid mitmesuguste poliitiliste tõekspidamistega isikud, kes aga hoidusid organisatsioonis endas arendamast poliitilist võitlust võimu pärast. Iga mees, kes aga oskuste ja kogemuste poolest oli silmapaistev, võis leida sallivust teiste juures, hoolimata oma poliitilisest meelsusest. See oli kompromissiks kahe äärmuse vahel, ja nagu elu tõendas, andis ta ka kogu meie trükitöölise liikumisele oma väärtusliku kogemuse lisa. Viimane ajajärk kestab 1923. a. kuni tänapäevani. Et see on eluline, näitab tõsiasj, et säärase mentaliteedi all trükitöölise liikumine võis korraldada suure ülemaalse streigi 1928. aastal. Kaotuse puhul ei lagunenu liikumist hoidev kaader ja 1934. aastal ehitati uuesti üles võimas organisatsioon. Polnud ei rabelemist ega vaadete ümberhindamist — oldi vaid praktiliste kogemuste poolest rikkam.

Nii on lugu meie trükitöölise liikumise vaimsete otsingutega. Siin pole näha, et meie liikumine oleks valel teel, vaid vastupidi, omandatud kogemused rakendati täiel määral ellu.

Uut ja huvitavat nähtust võime siiski tähele panna viimaseil aastail. On tõsiasi, et vanad lähedavad eest ja nooremad tulevad asemele. Meie, trükitöölise, liikumises on juure tulnu palju uut peret ja lahkunud surma, väsimuse ja teiste põhjuste tõttu palju vanu kandvaid liikmeid. Organisatsiooni temporikka tegevuse juures pole veel mitte suudetud avaldada kasvatulikku mõju kõigile uutele liikmetele ega edasi anda oma kogemusi minevikust. See sünnib, kuid mitte küllalt kiirelt, organisatsiooni enese tegevuse laienemisega ja aktiivsuse tõusuga. Ümberingi näeme kutseühinguis tegutemas värskeid ametiühinglasi, ja loomulik on, et nad on ka aastail noored. Nii avaldavad nad end paratamata ühingu elus ja tõstavad esile vaimse väärtuse otsinguid, mis peaks asendama nende arvates iganenud vana mentaliteedi. Keegi nõukogu liige nimetas sellist otsingut koguni generatsioonidevaheliseks võitluseks. Uus ja menukas sõna — tööpoolest. Sellist ajastut meie pole tööpoolest mitte läbi

elanud, et trükijärglaste liikumine põeb generatsioonidevahelist võitlust. Seni oleme vaid tunnud võitlust elastsstandardi tõstmise alal ja selleks mitmesuguseid meetode harrastavate isikute tööspidamiste võitlust. Kuna aga pole võitlus kannud noorte ja vanade vahelist ilmet. Igasse leeri kuulub nii noori kui ka vanu.

Mis see siis tähendab — tahaks küsida endalt vana kaardimees, kes on läbi elanud pakku ja vedela trükijärglaste liikumises. Kas võitlus generatsioonide vahel on võimalik trükijärglaste liikumises, sellele tuleb eitavalt vastata. Meil pole aega arendada nooruse kasvatamise klubi, kuna võitlus elamistingimuste eest on meie kutseühingu peasihiks. Tuleb lugu pidada noorusest, kes on aktiivne juba kogemuste edasiarendamiseks ja selle rakendamiseks, mitte aga sellest, kes aktiivsust ilmutab nooruse ja vanaduse vahe allakriipsutamises. Et aga see siiski leiab teed ka meie ühinguisse, selles on süüdi meie nooruse oma teed käimine, enne kui ta astus kutseühingu liikmeks. Seda teevad arvurikkad ülemaalsed noorsookondid, mille rahvusliku sildi all tõstetakse säärane võitlus tähtsaks ja paikapidavaks. Selles on süüdi ka meie vähene oskus uutele noortele liikmetele jalamaid edasi anda meie kogemusi ja vabastada neid segavast ja illusoorsest.

Ja nii võime isegi tähtsail koosolekul kuulda ütlusi: vanad boikoteerivad noori ega lase neid valida juhtivatesse organitesse. Generatsioonidevaheline võitlus on kutseühingus. Vanad tarvivad nõkse noorte läbikukutamiseks jne.

Meile tundub siiski, et selline nähtus meie kutseühingus ei saa kuidagi elujõuliseks muutuda, kuna ükskord ka samad noored saavad vanadeks (alati pole nooruse all mõeldud aastate arvu, vaid kogemuste omamist) ja siis kaob neil see alus. Kui aga praegu on need nähtused esinenud, siis see õpetab trükijärglaste liikumise juhtivaid organe selles, et ei äita üksi vilgas tegevus ja aktiivsus kutseühingus, vaid tuleb vaadata ka meie nooremate ametiühinglaste kasvatusliku külje arendamisele. Vastasel korral sellised generatsioonide vaimsed otsingud võivad meile sünnitada palju tuska ja viita aega, ilma et seekaudu võidakse trükijärglaste liikumine ja saaks rakendada mõnd väärtuslikku õpetust generatsiooni küsimusest.

J. Kurvitsa sõnavõtt Riiginõukogus

Lisaeelarve vaidlusil Riiginõukogus ütles kolleeg J. Kurvits oma sõnavõtte järgmist:

— Töölisi on tabanud raske aeg, kuna on hakatud vallandama ja tööaega lühendama. See pärast oleks hädasti vajaline, et riik tuleks appi tööpuuduse vastu kindlustamise sisseseadmise.

Organiseerimisalal on töölisel piiratud võimalused ja riigivõim toimetab suurt vahelesegamist kutseühingute elus. Omal ajal, kui tagandati Eestimaa Töölisühingute Keskliidu juhatus, lubati riigivõimu poolt 6 kuu pärast anda töölisele võimalus asuda normaalsele tegevusele valimiste kaudu, kuid möödunud on kolm aastat ja ikkagi on ametis määratud Keskliidu juhatus. Siin ei taheta lasta töölise asju ajada, vaid pandi juhtima igasuguseid kahtlasi juhte.

Oleks aeg, et kõiku lastakse reservsummad töövõimaluste leidmiseks. Tuleks samuti pidurdada sakslaste kapitalide väljavedu, kuni meie majanduslik olukord paraneb. Riik peaks hoolitsema ka vanade töölise eest. Esitatud vanade töölise kaitseskava on liig puudulik. Vajaline on tööliskorterite eest hoolitsemine.

Trükiseaduse praegune rakendamine on vähenud töömahtu ajalehtede ja ajakirjade lubade raskendamise kaudu ligi kolmandiku võrra ja samuti on tõkestatud ka sisuline külg, kuna iga artikli pärast tuleb maadelda ja nõuda juhtnõude.

Meil on vähe lisada kolleeg J. Kurvitsa julgetele sõnadele ja on heameel märkida siinkohal, et kolleeg J. Kurvits tabas akuutseid küsimusi, mille lahendamiseks tööliskond teeb jõupingutusi.

„Päevaleht“ pidas gaasikaitse loenguid

Kogu „Päevaleht“ trükikoja personaal — nii töölised kui ka ametnikkond — pidi läbi võtma gaasi- ja õhukaitse loengute sarja, millised loengud peeti üüritud Tallinna Kutseühingu saalis. See pärast töötasid ühingu ruumid täie koormatusega ja ühingu oli sunnitud osa sisemisi üritusi piirama kuni loengute lõppemiseni. Viimased loengud peeti 1. detsembril ja seega oli too kursus õnnelikult lõpule viidud.

Ühingu ruumes võis siis näha mitmesugust peret — trükikoja juhatajast kuni jooksupoisini. Pole just näha olnud, et kõik võtsid kursustest innuga osa. Nii mõnigi pidi lükkama oma õhtuse asjatöötuse teiseks korra, et mitte tunnist puududa ja seega sattuda korratute nimestikku ning kukkuda eksamil läbi. Nii et kui midagi juhtub, siis „Päevaleht“ pere annab meile küllalt instruktoreid ja spetsiaalse gaasi- ja õhukaitse alal. Igal juhul on igal mehel juba kindel pilk ja arusaamine, missuguse kaaluga on pomm ja kuhu tuleb esmajoonel jalga lasta.

Säärased loengud peeti ka teistele trükikodadele, kuigi mujal.

Nagu näeme, on uus aeg toonud kaasa ka uusi huvialasid.

Sotsiaalpoliitilisi arenguteid

Miks sotsiaalpoliitika?

Kapitalistlik ühiskond moodustab endast ebaühtlase kogu. Ühel pool väike grupp inimesi, kes koondab enda kätte enamuse varadest riigis, teisel pool suur grupp inimesi — rahvas —, kelle valduses on vaid väike protsent varadest riigis. Nii on Prantsusmaal, kus teatavasti 200 perekonna kätte on koondatud enamus varandusi ja kapitale, nii on ka Põhja-Ameerika Ühendriikides — kapitalistliku arengu klassilistest maadest. Kui üks grupp, ja see on vähemus, püüab säilitada ja koguni kasvatada oma kapitale, siis teine püüab saada osa neist varadest oma elatistase tõstmiseks. Paratamatult kutsuvad see esile vastuolud ühe ja teise klassi vahel, eriti neis riigis, kus kapitali selline kuhjumine on jätetud täiesti vabaks. Õeldakse küll, et tubli mees saab rikkaks kokkukohiuga, nagu ülal tähendatud, ja nende süü on see, et nad küllalt tublid pole. Tegelikult aga polegi vaja siin tubliduse mõõdupuud. Majanduselus kapitalistlikus ühiskonnas on raha see, mis teeb raha juure. Kel seda pole, see ei saagi seda teha ja peab läbi ajama oma kitsikuses, kui muid teid pole leida. Nii võivad kapitale omavad ringkonnad ikka edasi kasvatada kapitale, ilma et nad vajaksid siin mingit tublidust. Nagu öeldud, vaba kapitali koondamise juures on paratamatu pinge kahe klassi vahel. Täie õigusega küsib enamuse, millise õigusega vähemus kasutab teiste häda ja kannab hoolt vaid enese heaolu eest. See pinge tõuseb üldise laiate hulkade teadvuse tõusuga ja vahendite leiutamiselega selle õiguse eest võitlemisel. Nii kujuneb ühiskonnas sotsiaalne võitlus. Seal, kus riigivõim on kapitali täielisel kasutamisel ja need võimuringkonnad on küllalt pimedad oma vara hoidmises, vastaspool laskub tihti brutaalse jõu tarvitamiseni — mässud, revolutsioonid, vastuhakud — esinevad sellistel aegadel. See pole mitte kasulik riigi ühtlusele ja püüetele. Seepärast tõstetakse üles sotsiaalpoliitiline joon. Sotsiaalne — see tähendab ühiskondlik — ja nii sünnib sotsiaalpoliitika, mille ülesandeks on varanduseta klassi olukorra parandamine ja suhete korraldamine varandust omava klassiga järeleandmiste teel. Uuema aja, kus on tunnustatud tõeks, et iga töötaja on võtnud osa ühiskonna varade loomisest ja seega riigi majanduse ülesehitamisest, on tekkinud ka moraal: olles end kulutanud selles töös, on inimesel õigus saada häda ajal kompensatsiooni. Seda kompensatsiooni tagatakse talle sotsiaalseaduste kaudu ja sotsiaalpoliitika ülesandeks on selliste seaduste ning kommete elluviimine ja kehtimapanek.

Sotsiaalpoliitika jagunemine.

Nagu eelpool nähtus, jaguneb sotsiaalpoliitika kahes suunas, mis kokku moodustavad ühe terviku.

1) Sotsiaalkindlustus kannab hoolt tööprotsessist ajutiselt või alaliselt väljalangenud tööinimeste eest, omades seejuures kas vabatahtlikult või sunduslikku iseloomu. 2) Sotsiaalseadused korraldavad töötava inimese vahetööandjaga käitises — töölepalkamise, töötingimuste, palgakõrguse jne. suhtes.

Esimese liigi all tunneme mitmesuguseid vabatahtlikke kui ka sunduslikke kindlustusi: 1) haiguste ja õnnetuste puhul abistamine, 2) töötuse puhul abistamine, 3) vanaduse ja invaliidisuse puhul abistamine, 4) surma juhul abistamine, 5) emade, laste ja järelejäätute abistamine jt.

Teise liigi all on meile tuttavad: a) käitiste teravishoiu määrused, b) tööloonna asutiste seadus, c) töölepingu seadus, d) töötulide kord, e) kutsetegevust korraldavad seadused jne.

Sotsiaalpoliitika edu tingimusi

Nagu öeldud, on sotsiaalpoliitika ülesandeks varanduseta klassi elatistase tõstmine, mis paratamatult tekitab vastuolu varandust omava klassiga, kes sageli ei taha loovutada oma eesõigusi. Et aga sotsiaalpoliitikat on vaja, siis siin võib märkida kahesugust sotsiaalpoliitika arengu võimalust.

On riike, mida valitsetakse küll varandust omavate klasside poolt, aga riigivõimu esindajad on siiski niivõrd edumeelsed, et püüavad lahendada ka rahva enamuse tarbeid, olles juhitud enesesäilitamise instinkti ja riigi huvist. Näiteks Põhja-Ameerika Ühendriikides president Roosevelt teostab laialdast sotsiaalpoliitikat, kuigi ta ise on suguluses valitseva rahaaristokraatiaga. Selle motiiviks on tal Ameerika hüvangu, kuna vastasel korral oleks Ameerikas karta sotsiaalseid konflikte ja viletsuse süvenemist. Motiiviks võiks olla ka püüed meeldida laialdasele valijaskonnale riigivõimu säilitamise suunas. Aga selliseid riike ja selliseid tarku riigipäid on vähe, ja eriti neis riikides, kus rahva üldine teadvuse tase on madal. Neis riikides ei saa siis nõuda ka vastutavatelt juhtidelt, et nad hakkaksid eeskujulikult teostama sotsiaalpoliitikat, mille küpsus pole kõigile kodanikele arusaadav. Sageli need vastutavad riigijuhid koguni püüavad veeretada tõkkes rahva laiate masside sotsiaalpoliitilisele mõtlemisele ja takistavad sellekohast selgitust riigi režiimi tugevdamiseks.

Teadvuse tõusuga on aga töötaval rahval ka teine tee sotsiaalpoliitika arengu kiirendamiseks. Demokraatlikus riigikorras on võimaldatud rahval kehtima panna häletuse teel omameelne valitsus

(riigivõim), ja see riigivõim püüab lahendada rahva soove. Nii näeme seda Uus-Meremaal, Norras, Rootsis ja ka mujal, kus valimiste kaudu on võimalik tulnud töölislivalitsused. On ka riike, kus tööliskond on vägivaldselt haaranud varandusega klassi nõrgenemise kaudu riigivõimu enda kätte, nagu seda näeme Nõukogude Venes. Siin teostab sotsiaalpoliitikat juba riigivõim, niipalju kui antud olud ja ta suhe vastasleeriga seda võimaldab.

Tööliskonna jõu ja teadvuse kasvatamiseks on tähtsaks aluseks töötava rahva organisatsioonid, mis viimistlevad ja selgitavad kerkivaid sotsiaalpoliitilisi probleeme. Ühelt poolt puht poliitilised parteid, mis aktiivselt teostavad poliitilist võitlust riigivõimu omamise eest, teiselt poolt töötava rahva majanduslikud organisatsioonid — kutseühingud jt. Kutseühingud on eelkooliks poliitiliste mõistete selgitamiseks ja riigivõimu omamise tähtsusest algete saamiseks. On riike, kus kutseühingud kui ka poliitiline partei koos teostavad seda riigivõimu jagamist, nagu Inglismaal, on maid, kus kutseühingud aitavad poliitilisele tegevusele vaid kaasa, nagu Rootsis, ja on maid, kus kutseühingud annavad vaid toetust sotsiaalpoliitiliste nõudmiste läbi viimiseks, olles ise täiesti eraldunud poliitilise partei sellealalisest võitlusest.

Eesti sotsiaalpoliitikast

Teatavad alused meie sotsiaalpoliitikale on pärit juba hingusele läinud tsaari ajast. Tsaari võim, tahtes kuidagi lepitada ärkavat tööliskonda, püüdis mõnel alal teha töölisile kergendusi, nagu seda tunneme tööinspektoriae instituudi näol. Revolutsioon andis need asjad meile pärandusena üle. Revolutsiooni tulemusena saime ka 8-tunnilise tööpäeva, mille eest võideldi juba tsaari ajal. Meie ajutine valitsus iseseisvuse sõja ajal pidi selle nõudmise omaks võtma, et lepitada tööliskonda uue riigikorraga. Alles 1932. aastal 8-tunniline tööpäev legaliseeriti seaduse näol, olles enne maksmas vaid määrusena. Algusest peale kehtib meil ka töölisele haiguste ja õnnetuste puhul abiandmine, kuigi need sunduslikud abistamisliigid ei haara veelgi kõiki tööharusid. Peale selle on aja jooksl antud juure veel hulk sotsiaalseadusi töölepingu, puhkeaja, kutseoskuse, töötülide jne. kohta. Võib öelda, et mõnel alal on meie sotsiaalseaduseandluses ilmenud reaktsioon, võrreldes tsaari ajaga, mõnel alal on teepoolest edu olnud. Üheks ebamugavaks asjaks meie sotsiaalpoliitikas kujunes streigiõiguse keelamine töötülide sundusliku otsustamise asetamisega. On loomulik, et igasuguste kärpimiste kui ka laiendamiste juures anti vajalisel määral põhjendusi, mis omavad niihästi ajamärke kui ka püüdu saada üle suuremaist koormatusist varandusega klassile. Sotsiaalpoliitika näitas edu aegadel, mil töölisparteidel oli suurem mõju ja vähem taga-

järke, kui neil seda üldse polnud või nad koguni kaotati. Töölise majanduslikud organisatsioonid — kutseühingud — on mitmel korral tehtud maatasa, ja seepärast kogu meie kutseühinguline liikumine mõne erandiga on püsinud nõrkadel jalgadel. Sellest pole ta pääsenud veel praegugi, kuigi kutseorganisatsioonid võeti samuti seaduseandluse kaudu riigi poolt reguleeritavasse orbiiti.

Mida pole teostatud meie sotsiaalpoliitikas?

Nagu märgitud, pole haiguste kui ka õnnetuste puhul abistamine viidud läbi kõikide töölise kohta. Täiesti puudub vanade ja invaliidide kindlustamine. See on jäetud eraalgatusele. Puudub ka leskede, vaestelaste ja järelejäänute kindlustamine. Pole määratud kindlaks ka üleriigilisel elatisalammäär. Pole kehtiv tööpuuduse vastu kindlustamine, kuigi avalike tööde kaudu taheti seda osaliselt teostada. Puhkeaja laiendamine pole veel teostatud, kuigi selleks tehti omal ajal kavasisid.

Kas on loota uusi tuuli sotsiaalpoliitikas?

Märkisime ülalpool, et sotsiaalpoliitika arengut soodustavad vastutavad riigijuhid, kellele huviobjektiks on varanduseta klassi olukorra parandamine. Pärast oktoobrit 1939 ilmnes siin teatav tendents, kus uus valitsus peaminister J. Uluotsaga eesotsas kandis ette Riigivolikogus laialdase programmi sotsiaalpoliitika alalt. Ei peata nende põhjuste juures, mis tingisid sellekohase deklaratsiooni. Küll aga võis sellest välja lugeda teatavat paranemist senises olukorras. Praktiliselt valitsus ongi esitanud järgmisi sotsiaalpoliitilisi algatusi, mille sihiiks on varanduseta klassi olukorra parandamine, kuigi reserveeritud kujul.

1) Üldine haiguskindlustuse seadus olevat valminud ja tuleb varsti arutusele. See peab haarama enda alla kõiki tööstusharusid.

2) Vanade ja invaliidide toetamise seaduse asemel tahetakse viia läbi vanade töölise toetamine 10-kroonilise pensioniga kuus. Seadus ise tahetakse kehtima panna hiljem.

3) Kerkinud korterihindade normeerimiseks luuakse üüriseadus.

4) Tahetakse anda laenu töölisele korterite ehitamiseks.

5) Lapsi tahetakse toetada.

Kõik ülalolevad algatused kuuluvad sotsiaalpoliitikasse, kuigi nad pole laialdase mõistega varustatud, vaid kannatavad limesuguste kitsenduste ja puuduste all. Osalt takistavad nad isegi sellekohaste laiematte seaduste elluviimist.

Seda kõike tuleb võtta uute algatustena ja nagu näeme, pole neil kuigi suurt baasi olukorra parandamiseks, kuigi nad osaliselt vähendavad häda.

Isiklikust ja kollektiivsest lepingust

TÄNAPÄEVA majanduslikus arengus pole kellegi võimalik elada nii, nagu seda tegi õnnis Robinson Crusoe oma saarel. Kõik vajalised asjad elamiseks tuleb muretseda, vastasel korral on elamine võimatu. Järelikult tuleb teostada ka kaupade vahetust. Üks on ostja, teine müüja. Selline kaupade vahetus sünnib kaubanduse kaudu.

Kui mõni tööline hakkab ettevõtja juures tööle, siis sünnib see samuti kaubavahetuse näol. Tööline annab oma jõu ja oskuse kindlaksmääratud palga vastu. Igal juhul omab ka selline kaubavahetus terve rea tingimusi ja määrase, mida me nimetame siinjuures palga- ja töötingimusteks ettevõtja ja tööliste suhete korraldamisel.

Palga- ja töötingimuste kindlaksmääramine sünnib kahel viisil: isikliku ja kollektiivse lepingu kaudu. Isiklikuks lepinguks tuleb pidada sellist lepingut, mis kehtib vaid üksiku tööliste ja tööandja vahel, ilma kolmandat isikut puudutamata. Kas selline leping on sõlmitud kirjalikult või suusõnaliselt, see asjaolu ei vähenda ega muuda lepingut. Kollektiivlepinguks võib nimetada sellist lepingut, mis saavutatakse vajalike läbirääkimiste kaudu poolte vahel ja puudutab paljusid töölisi ja isegi paljusid ettevõtteid.

Mõlemast lepinguvormist on töölistele kasulikum viimane vorm. Nagu öeldud, on tööle palkamine samasugune kaubavahetus kui iga teinegi kaubavahetus. Ta oleneb pooltest, kes on jõulisem. Kui üks pooltest on tugevam, siis isikliku lepingu tegemisel võib ta suruda oma eesõigustatud olukorraga teist suuremale järeleandmisele. Üksik tööline on aga alati sellises olukorras, et ettevõtja suudab talt igal ajal jagu saada, kirjutades vaid ette oma tingimused tööliste tööjõu ostmisel. Ainult siis, kui töölistel on vähe ja sama tööliste järele on juba nõudmisi, võib tööline isikliku lepingu tegemisel rohkem saavutada kui harilikus olukorras. Säärast olukorda tuleb oodata, ja sageli üksik tööline ei julgegi kujunenud olukorda oma huvides kasutada.

Seevastu muutub pilt täiesti, kui töölistele kollektiivselt koonduvad ja esitavad tööandjale ühise lepingu vormi. Eriti suur mõju on selle lepingu tegemisel töiasjal, et tööliste kollektiivne väim oleks seotud kindlalt organiseeritud ühingu distsipliini raamidesse. Sel juhul nii tööandja kui tööline omavad samad jõu kaalud: ühel on pakuda tööd, teisel vajalist tööjõudu. Ometi on vahe suur — ettevõtja on kaotanud oma eesõigustatud olukorra. Mõlemad pooled alustavad omavahel vastavaid läbirääkimisi, kusjuures püütakse leida ühine alus töölepingu sõlmimisel. Loomulikult peat-

vad töölistele sealjuures silmas ka oma olukorra parandamist. Kollektiivlepingul on veel see hea külg, et ta kindlustab töölistele rahuliku ja pikaajalise töötamise. Üksiklepingu juures võib tööline mõnesuguse konfliktid puhul kaotada oma töö, tulgu see kas palgavähendamise või töötingimuste halvendamise või mõne muu juhu kaudu.

Need mõtted on kirjutatud eeldusel, et praegune aeg kohustaks vastavate kollektiivlepingute sõlmimisele. Riik on võtnud endale suured kohustused majanduselu reguleerimisel ja püüab end kehtima panna niihästi kaubatootlemise kui ka töömahu korraldamise küsimustes. Poleks mitte mõeldav, et selles olukorras võiks jääda püsima endine süsteem tööjõu vahekorraldamisel ettevõttega — nimelt isiklik palgaleping. Meil on juba küllalt näiteid senisest tegevusest, kus riik on võtnud vahendaja osa teatavate töötülide puhul, püüdes sundotsustega määrata kindlaks kollektiivsed tariifid vastavas ettevõttes. Järelikult pole mitte enam võõras mõte kollektiivlepingute sõlmimiseks, hoolimata ettevõtjate vastuseisust sel alal. Eriti veel ajal, kus kutseühingud legaliseeriti eriseaduse alusel ja uuendatud põhikirjades on ette nähtud kollektiivlepingute sõlmimine tööliste ja tööandjate vahel kui normaalne alus töö ja kapitali vahekorraldamisele.

Ajalooline lepingute liikumise areng on tõendanud isikliku lepingu kaduvust ja aset andmist uuele kujule — kollektiivlepingule. Seal, kus töö ja kapitali vahekorrad on korraldatud isikliku palgalepingu alusel, valitsevad halvad töö- ja palgatingimused. On raske saavutada üldist paremat elatisstandarti. Arusaadavalt on sealjuures tegemist ka palkade veelgi halvenemisega hädapäevadel jne. See kõik loob korratuse üldisele tööturule ja kaupade tarvitusele ja seega puudutab säärane olukord teravalt ka üldsust. Ei tahaks uskuda, et kollektiivlepingute eitajad tahaksid just sellise viletsuse jätkumist, aga resultaatina on see siiski nii.

Meil, trükitööstuses, kehtib praegu kollektiivlepingu algkuju — n.-n. aumehe kokkulepe palga- ja töötingimuste korraldamiseks üldises ulatuses üle maa. Muidugi mõista pole mitte oluline, kas kirjalik või suusõnaline üldine kollektiivleping, kui pooled sellest kinni peavad. Ometigi aga ei korraldata elu ainuüksi olevikule — tähtis on ka tulevik. Ja tuleviku kohta pole kellelgi võimalus tõendada, et lepingut peetakse algkujul. Seepärast on vajaline hoolt kanda, et trükitööstuses viidaks läbi ametlik kollektiivleping ja leping, mille alt ei saa ära hüpata ükski momenti kasutaja ja kaasinimeste häda arvel kapitali teenida tahtev ettevõtja.

Rahu maa peal ja inimestel hea meel...

SÄÄRANE lause ei taha kuidagi paika pidada tänavustel jõuludel. Kus valitseb praegu rahu? Annab otsida maakeral sellist õnnist paika, kus praegu midagi ei sünni või midagi ei tehta. Keegi pole julge homse päeva eest, nagu ta ei oodanud sündmusi, mis möödusid meist kiire tempoga. Ja ennustajad igast liigist kuulutavad veelgi kõiksugu sündmusi.

Meie, trükitöölise, liikumine seisab samuti muremõtete ees. Töötus, töö vähenemine, vastutusrikas aeg keeruliste olukordade juures — need panevad vägisi mõtlema tulevikule. Ennustada, et kõigest saadakse üle kerge vaevaga, pole võimalik. Teame kogemustest, et siin tuleb leida lahendus, mille saavutamine ei ole üksi meie jõust, vaid ka töösturitest ja valitsevatest ringkondadest.

Siiski pole need mured enam nii raskesti talutavad, kui kaasa aitab organisatsioon. Loomulikult ainult selline, kus valitseb üksmeel ja mis koondab enamuse trükitöö alal töötajast. Meie võime öelda, et meie organisatsioon on aasta-aastalt suurenenud ja üksmeelest meil puudu pole. See aitab juhtivail inimesil meie hulgas asuda kergemini ülesannete lahendamisele, hoolimata aja tõsidusest ja raskuste hulgas.

Liikmeskonnal samuti on teatav julgus loodud, et neid ei jätta organisatsioon maha. Selleks on hädajuhtudeks varutud tagavarakapitalid, millest toetatakse hädasse sattunud liikmeid. Töölolevali on kindlustatud teatavad töötingimused, nii et neil pole kartä täna-homme suurt kõikumist tulude vähenemise suunas. Meie väärtuseks on ka see, et pikad pühad ei avalda mõju töölise palgale, kuna ka pühadele langevad päevad kuuluvad tasumisele.

Teame, et meie heaolu sõltub välistest sündmustest, mis puudutavad meie riiki kui ka üldse maailma. Seepärast pole meie mures mitte ainult enda asjade pärast, vaid jälgime murega toimuvaid sündmusi meie ümber. Kuigi meil pole mingit sõda, ometigi kannatame selle mõju all. Meie naabril — Soomal — on praegu rasked ajad ja pommid ning kuulid teevad oma hävitustööd. Meie vennasliit — Soome Trükitöölise Liit — elab läbi uuesti rasket aega, kuna sõjalukorras on raske kujutada normaalset tööd kutseühingute alal. Liikmed on võetud väkka, selle tõttu langevad loomulikult tulud. Tööstus suureneb, kuna linnad on tehtud tühjaks ja lehed võivad ilmuda vähendatud kujul, kõnelemata normaalsete trükingute kadumisest trükitööstuse alal. Peame olema õnnelikud, et seda pole meil, meie nooruse ja kassade nõrkuse juures oleks see hoop langenu raskelt kogu meie organisatsioonile ja

kiskunud maha aastate kestel tehtud töö, kõnelemata inimeste hävitamisest.

Pole targem lugu ka Kesk-Euroopas. Inglismaa, Prantsusmaa ja Saksamaa on sõjas. Teised valmistavad end selleks. Kõik märgid näitavad, et seal kandis pole niipea rahu loota. Mis see tähendab meile, võime juba ette kujutada senistest tulemustest tööstuslikus elus Eestis.

Ja kus siis valitseb rahu maa peal?

Nagu näha, pole võimalik seda praegu öelda. Kui meie siiski läheme jõuludele vastu, siis selles teadmises, et nad ometigi pakuvad meile rahulikku puhkust ajal, mil mujal võideldakse. Katsume kasutada seda võimalust, et järele mõelda kogu võitluse üle, mis meie ümber sünnib ja peale neid puhkepäevi rakendada end veel suurema energiaga oma ülesannete teostamisele.

Selle sooviga võiksime liikmeile hüüda:

— Häid jõulupühi ja õnnelikku uut aastat!

„Maret“ töötulis

4. detsembril oli Töötulide Lahendamise Komisjonis Tartu trükikoja „Mareti“ töötüli. Pooltena ilmusid sellekohasele lepitusmenetlusele trükikoja ärijuht hra Kask ja töölise poolt töölisanem Harald Tamm. Viimasele tehniliseks nõuandjaks oli komisjoni kutsutud liidu sekretär A. Offenbach. Hra Kask soovis algul küll endale nõuandjaks kutsuda Trükitöösturite Ühingu esindajat, kuid hiljem ta loobus sellest nõudmisest.

Töölise nõudmine oli, et iga töölise nädalapalgale pandaks lisaks 3 krooni. Toodi ette teendused, et „Mareti“ palgad on madalamad teistest Tartu trükikodadest, millele vaieldi hra Kase poolt vastu. Viimane teendas sõnaliselt, et „Mareti“ palgad olevat paremad kui mõnegi Tartu suurtrükikoja palgad.

Ettepanekule, teha töölisele mõni vastutulek, vaidles hra Kask vastu, mispärast ka töölise esindaja ei saanud teha omapoolset järeleandmist. Nii lõppes lepitusprotseduur tagajärjetult ja komisjon asus tegema sundotsust.

Olgu siinjuures märgitud, et see oli esimest korda komisjoni tegevuses viimasel ajal, kus Trükitöölise Liidul võimaldati võtta osa töötüli arutamisest. Varemalt liidu esindaja kõrvaldati komisjoni koosolekuilt. Samuti oli see esmakordne juhtum, kus arutati ka kehtivat kokkulepet trükitöösturite ja trükitöölise organisatsioonide vahel.

Meie organisatsioonidest

Tallinnast

Võlglaste suhtes

asus ühingu revisjonikomisjon resolutsiele seisukohale ja nõuab nende ühingu liikmete nimestikust kustutamist, kellel võlg pikemat aega püsib. Seejärel on vajaline, et liikmed ruttaksid oma kohustuste õiendamistega ühingu vastu. Vastasel korral kaotavad nad kõik vana ühingu liikme õigused ja võivad ühingusse astuda kui uued liikmed.

Asjaajamise tunnid

Ühingu juhatuse poolt korraldati ümber ühingu asjaajamine, 1 detsembrist peale ühingu asjaajamine sünnib igal esmaspäeval kella 18—20, teisipäeval kella 12—14, kolmapäeval kella 18—20, reedel kella 18—20 ja laupäeval kella 15—17

Neil aegadel on võimalus maksta liikmemakse, saada teateid ja korraldada asju ühinguga.

Uue aasta vastuvõtmine

Tänavu korraldab uue aasta vastuvõtmise ühingu meeskoor ühingu ruumides. Juhime sellele kolleegide tähelepanu, et nad aegsasti muretseksid endale pääsmed. Küllap sel olemisel saab kuulda palju laule, sest meeskoori vanem A. Totsas lubas korraldada peo õige meeleolurikkalt, vastavalt trükitöölise „vanale heale kombele“.

Kultuurtoimkonna kavatsused

Jaanuaris kavatakse korraldada hommikukoosolek eeskavaga ühingu jõudude poolt. Samuti korraldatakse referaatkoosolek akuutsel teemal.

Meeskoor uue aasta vastuvõtjana

Tänavu on meeskoor see, kes võttis uue aasta vastuvõtmise korraldamise enda peale. Uue aasta vastuvõtmine peetakse ühingu ruumes, mil puhul ühingu ruumid vastavalt kaunistatakse ja kantakse hoolt ka kireva eeskava eest. Asja eesotsas seisab meie meeskoori aktiivne tegelane A. Totsas, kes lubas ka hoolt kanda uue aasta vastuvõtu hea õnnestumise eest. Piletid olid juba kuu aega eelmüügil ja nende järele oli kõva nõudmine. See tagab peo ainelise külje.

Jäab vaid soovida, et iga liige muretseks endale pääsme uue aasta vastuvõtu peale — seega toetatakse meeskoori, aga ühtlasi veedetakse ka lõbus tunnikene liikmeskonna peres.

Karbitöölise organiseerimiskoosolek

4. detsembril korraldas Tallinna Trükitöölise Kutseühingu karbitöölise sektiiooni juhatus organiseerimiskoosoleku karbitöölisile, millest võttis osa pooleaasta kartonaažialal töötaja ümber. Peab kahjuks tunnistama, et kartonaažitöölised pole veel jõudnud küpsele mõttele organisatsiooni tähtsusest. Ligi kolmesajale isiklikule kutsele reageeris vaid 50 inimese ümber — seda tuleb pidada liig väheks arvuks Tallinnas.

Koosolekul refereeris A. Offenbach kutseühingu tähtsusest ja ülesannetest kartonaaži töölal. Samuti refereeris ETK käitisevanem E. Pedak karbitöölise sektiiooni tegevusest kutseühingu juures. Mõlemad ettekanded leidsid koosolijate poolt heakskiitu.

Järgnevat läbirääkimisel märgiti üldiselt karbitöölise vähest teadvust organisatsiooni alal ja pandi südamele, et koosolekul viibinud kannaksid organisatsiooni mõtte karbitöölisile edasi. Paratamatu on see nähtus iga ala juures, kus töö- ja palgatingimused üldse korraldamata ja inimestel puudub usk millessegi paremasse. Alles pikapeale on võimalik jääda murda. Koosolekul sooviti, et karbitöölisile korraldataks erikokkutulek mõne koosviibimise korraldamise näol, mille kaudu oleks võimalus karbitöölisi tuua lähemale üksteisele ja seega arendada kollektiivset vaimu. Kasutada selleks võiks pühit jne. Sektiiooni juhatus püüab seda arvestada ja hakkab korraldama sellekohaselt oma tegevust. Samuti peeti tarviliseks erilise propagandateose saatmist karbitöölisile, milles kirjalikult oleksid näidatud ühingusse kuulamise hüved.

Peab rahul olema sellega, mis saavutati. Koosoleku lõpul paljudki astusid ühingu liikmeks. Nii suudetakse aegapidi jõuda ka karbitöölise päripere juure. Vaja on vaid aega ja kannatust — küll töö ennast kroonib.

ETK organiseerub

Karbitööstusist on kõige edukamalt organiseerumas ETK karbitööstus, kus on juba ligi 30 liikme ümber. Juuretulek kestab. Meil on heameel näha karbitöölise hulgas tõusvat huvi kutseühingu vastu ja tuleb loota, et ka teised karbitööstused võtavad ETK-st eeskju.

Noorte jõulupuu

peeti 17. detsembril. Sellest võttis osa ligi 100 ühingu liikmete last, kes said maiustuskinke. T.-ü. „Oma“ laulukoor kandis ette paar laulu, mis leid- sid kuulajaskonna poolt head vastuvõttu.

Jõulupuu ühingus

16. detsembril s. a. korraldati Tallinna Trüki- töölise Kutseühingu liikmeile jõulupuu ühingu ruu- mides, mis muutus hubaseks olemiseks ja rõõmsa- tajuliseks õhtuks. Saalis oli korraldatud laud ja einelaud ühes kuusega. Vabaks jäänud ruumis har- rastati tantsu.

Esimees A. Janson avas koosviibimise lühikese kõnega, milles ta mainis jõulukombe tähtsust. Üht- lasi kasutas esimees juhust, et anda üle A. Mari- toville 50 aasta tööjuubeli puhul väike kingike ühingu poolt.

Ühingu laulukoor kandis ette mõned palad, samuti tehti laulu ka ühiselt kõigi koosviibijate poolt.

Revisjonikomisjon

pidas 5. detsembril oma korraldise koosoleku, millel tutvuti ühingu arvete seisuga. Revisjonikomisjon koostas suure protokoll, milles juhatusel nõuti rohkem korda võlgnike suhtes ja juhtiti tähelepanu ka paljudele puudustele usaldusmeeste belegede- lehtedes.

Ühingu ruume üüritakse

Ühingu ruume üüritakse ka võõrastele organi- satsioonidele ja pidude korraldamiseks. Suuremaks üürijaks oli „Päevalehe“ trüükikoda, kes kasutas ühingu ruume terve kuu jooksul, makstes selle eest 150 krooni. Koosviibimiste tarvis on ruume üüritud Metallitöölise Kutseühingule, Mööbelsel- pade Kutseühingule ja teistele. Kultuurtoimkonnal valmib kava ruumide kasutamiseks laupäeviti, mil ruumid pole välja üüritud. Tahetakse neil puhku- del korraldada mõningad referaatkoosolekud akuut- setel teemadel, kusjuures lõpuks oleks nähtud ette koosviibimine tantsuga. Kas see kava ellu viiakse, näitab tulevik.

Kustutati liikmeid

Juhatus kustutas liikmete nimestikust terve rida (20) kolleege, kellel oli juba pikemat aega liik- memaks õiendamata. Ühingu põhikiri ei luba sel- liste isikute nimekirjas püsimumist ja seepärast oldi sunnitud nimekirja puhastama. Kustutatud liikmeil on õigus astuda uuesti ühingusse vaid uue liikme õiguste alusel, kusjuures kaotsi lähevad ka kõik senini tasutud liikmemaksud. Meil on kahju, et praegusel ajal üksikud kolleegid muutuvad tähele- panematuks kohustuste suhtes. Aeg nõuab kõi- kide jõudude ühendamist, mitte aga eemalolekut. Tuleks loota, et kustutatud liikmed pöörduvad ta- gasi ühingusse ja täidavad edaspidi korralikult oma kohustusi ühingu vastu.

Bridžinurk

Käesoleval sügisel uuesti ellu kutsutud bridž- ringi tegevus on kujunenud väga elavaks. Peaaegu igal õhtul leidub mänguhuvilisi. Vaevu piisab ka- hest mänguõhtust nädalas.

Praeguse ringi liikmeskonda kuulub 32 mängi- jat, kusjuures liikmete arv näitab üha tõusu. See- tõttu ringi juhatus, et pakkuda liikmeile suuremat huvi, otsustas korraldada omavahelisi paaristur- niire vähemalt kord kuus, eriti rõhku pannes au- hindadele.

Avaturniir toimus 3. detsembril s. a., millest võt- tis osa 6 paari. Järgmisest turniirist, mis toimub ja- nuari algul, loodab ringi juhatus elavamalt osa- võttu, samuti loodab juhatus ka peale otseste au- hindade lisaks veel rändauhinda väljamängimiseks muretseda. Auhind koosneks kahest ühesugusest väärtuslikust esemest. Rahalisest küljest on üle saadud sisse kasseerides vanu võlgu, niipalju kui see võimalik on olnud.

Uue aasta algul kavatses ring peo korraldada — paludes ringi liikmeid selleks kaasa aidata, müües ära vähimalt neli pääset. Pääsmete hin- naks oleks tagasihoidlikult arvestades 60 senti ühes riietehoiuga.

Ringkirjaliselt teadaantud bridžikursus algajale ei leidnud poolehoidu, kuigi selleks varem kui ka hiljem oli soovi avaldatud. Juhime veel kord tähe- lepanu soovist teatada ringi juhatusesele, mil puhul ring omalt poolt kaasa aitab. V. L.

Tööd tuli juure

Detsembri algul oli karta suuremat tööpuudust ja trüükikojad tahtsid läbi viia lühendatud tööaada. Nagu nüüd selgus, ei läinud need kartused täide. R. Tohver ja Ko käitis, kus töö pidi viidama 3 päevale nädalas, tehti selle asemel töörohke töttu kõvasti ületunde. Ka „Päevaleht“ loobus tööaja lühendamise ja töötab endisel määral. Muidugi käib see vaid ennejõuluse aja kohta. Kuidas kuju- neb olukord pärast jõulu, selle kohta ei või palju ennustada.

Uusi raamatuid raamatukogule

Ühingu juhatuse otsusega on ühingule muretse- tud terve rida uut kirjandust raamatukogu täien- damiseks. Olgu märgitud, et 1939. aastal oli nähtud krediiti uute raamatute muretsemiseks 350 krooni, milline summa pole veel täieliselt kasutatud.

Tööliskultuur raadioses

Praegu peetakse läbirääkimisi Riigi Ringhäälin- guga tööliste kultuuri-õhtu korraldamiseks raadios, kusjuures aluseks võetakse ametiühinguline tegevus kuuldemänguna. Tallinna Trükitöölise Kutseühin- gus on küllalt alasid, et täita nõutav kava, mis- pärast ühingu kultuurtoimkond astuski ülalinmeta- tud sammud.

Suhkruga varustamine

Mõni aeg tagasi lugesime lehest, et kusagil provintsis oli ametnikele antud luba teejoomiseks muretseda suhkrut. On ju tõsi, et praegune suhkrunorm igale kodanikule on liig väike ja ei kata kaugeltki tarvidust. Käitis on aga kombeks, et einevõtmise ajal tehakse ka teed. Napi suhkrutaagavara tõttu ollakse sunnitud sellest loobuma. Mõned käitised, nagu Riigi Trükkikoda, ongi majandusministeeriumist erilool saanud muretseda teejoomiseks suhkrut. Nii saadi iga isiku kohta üle 300 grammi.

Oleks vajaline, et selline suhkrumuretsimine kujuneks käitis üldiseks. Selleks on vaja luua sellekohane korraldus, et käitiste palvetele tuldaks vastu. Linna varustustoimkond keeldub andmast sääraseid suhkrulubasid, kuna seda pole ette nähtud vastavates juhendites. Küll aga saab seda korraldada majandusministeerium.

Mis puutub kutseühingu koosviibimiste puhul korraldatavatesse einelaudadesse, siis varustustoimkond andis selleks suhkru ostu loa. Nii saadi ka laste ja vanade jõulupuu korraldamiseks kokku viis kilo suhkrut.

Usaldusmehed kohustuste täitmisele

Mõned usaldusmehed näivad üldse unustanud olevat ühingu asukoha ja neid pole näha kuude jooksul. Ometigi on vajaline ringkirjade laialikandmine ja sideme pidamine ühinguaga. Seepärast oleks vajaline, et kõik usaldusmehed võtaksid oma kohustust tõsiselt ega piirduks vaid liikmemaksu toomisega ühingusse. Vastasel korral on liikmeskond informeerimata ühingu algatustest ja korraldustest ja seekaudu tekitatakse vaid pahandust liikmeskonnas. Paneme usaldusmeestele südamele, et nad uuel aastal täidaksid paremini oma kohustusi kui möödunud aastal. Muidugi käib see vaid „krooniliste“ puudujate kohta.

Uusi liikmeid

13. detsembril peetud koosolekul võeti ühingu liikmeteks vastu 13 uut liiget. Neist oli enamik karbitöölised.

Karbitöölilise jõulupuu

Karbitöölised on visad tulema seksiooni poolt korraldatavale kõnekoosolekuile. Põhjuseks on siin vähene kontakt omavahel ja sellekohase selgitustöö nõrkus. Nii mõnigi hoiab end eemale vaid teadmatusest ühingu ülesannetest. Et süvendada vastastikust mõistmist ja tuua karbitöölised üksteisele lähemale, selleks karbitöölise seksioon tahab korraldada karbitöölilise erijõulupuu, millest võtaksid osa nii organiseerimata kui ka organiseeritud karbitöölised. Vastavad jõulupuu korraldamise kulud kaetakse tööandjalt saadud annetest. Ühingu juhatatus lubas omalt poolt tasuta ruumid.

Uusi usaldusmehi

Uuteks usaldusmeesteks kinnitati „Edu“ trükkikojas A. Ney, „Raudkarbis“ A. Teemus, „Ühiselus“ M. Tedre, „Libriises“ I. Mednikov.

Näiteringist

Näiteringile saabus Arukülalt ettepanek sõita teisel jõulupühäl sinna etendust andma. Seal toimub uue rahvamaja avamine. Sel puhul tahetakse näiteringilt saada mingi hetkekohane näidend. Näitering otsustas küllakutse tänuga vastu võtta. Arukülas kantakse ette tallinlasile eelmisel hooajal esitatud R. Ranniku 3-vaatuseline näidend „Tuled karidel“.

Kuna osa ringi liikmeid uuest hooajast alates ajapuudusel ringi tööst loobub, võtab ring uuel hooajal vastu uusi liikmeid-näitlejaid — ka algajaid. Ringil on õnnestunud hankida näitejuhiks Eesti Draamateatri näitleja hra Kleius. Tema juhatusel loodab ring oma tegevust edukalt jätkata.

Proovid toimuvad endiselt neljapäeviti kella 19—22-ni. Hooaeg uue etenduse valmistamiseks algab algava aasta esimesel neljapäeval, 4. jaan., kell 19. Palutakse asjast huvitatud isikuid sel ajal ühingusse ilmuda.

Usaldusmeeste koosolekul

4. detsembril 1939. a. peetud usaldusmeeste koosolekul arutati ühingu ellu puutuvaid küsimusi ja anti informatsiooni tööolude kohta.

Eestimaa A/S. trükkikojas on tööolud halvenenud ja alates 13. detsembrist masinaladujad hakkavad töötama 3 päeva nädalas, kuna käsiladujad hakkavad töötama sama normiga alates 16. detsembrist. Töökojas on oodata muudatusi administratsioonis, kuna vana tööjuhataja A. Silberhand tuleb tagasi trükkikoda juhtima.

„Kiirtrüki“ on tööd keskmiselt, vallandati üks laduja.

„Edus“ on tööd vähe, kuid vallandamisi pole siiski sündinud ja töötatakse terve nädal.

Pihlaka lineerimistööstuses on olukord normaalne.

„Päevalehes“ jätkub tööd täie tööandala juures, hoolimata sellest, et palgaraamatuisse on märgitud 5-päevaline tööandala.

„Estotrükis“ on töökoormatus keskmine.

Samuti on ka Männiku litograafias.

Bieki köitekojas on tööd palju ja tehakse ületunde.

„Dresselt ja Kriekis“ tööd jätkub.

Samuti ka „Lineerijas“.

Võeti sõna kursuste toimepanemise asjas, mille kohta juhatusel on jaatav seisukoht. Soovitati, et kursuste toimkonna ja liikmete vahel valitseks tihe kontakt. Märgiti sellekohaste ürituste varemäägset puudulikkust. Järgmine koosolek peetakse 8. jaanuaril 1940. a. kell 19.

Usaldusmeeste koosolek

peetakse 4. jaanuaril kell 7 õhtul. Kõiki usaldusmehi palutakse osa võtta uue aasta esimesest koosolekust.

Töötuse abile

võeti trükkija Villem Sepp ja tsinkograaf August Krünler.

„Isvestija“ uuesti käima

Omaval ajal tellis ühingu lugemiseks Nõukogude Vene ajalehte „Isvestijat“, mis aga tuli vaid lühemat aega. Siseministri otsusega keelati üldse Vene ajalehete sissetoomine Eestisse ja seega läks vett vedama ka ühingu lehe tellimise raha. Nüüd, olude muutudes, ühingu otsustas uuesti tellida lehe ja liikmeil on võimalus tutvuda vene eluga ajakirjanuse kaudu.

Meeskoor

Tallinna Trükitöölise Kutseühingu meeskoor on kutseühinglaste omavahelistest huviringidest aktiivsemaid. Koori korraliseks harjutuspäevaks nädalas on võimalik kasutada ainult puhkepäeva, sest vahetuis töötajail pole võimalik muul ajal kokku tulla. Koor töötab hra M. Laurimaa juhatusel ja koori häälematerjali koolitamiseks on palgatud Estonia ooperi sloist hra K. Ots.

Koor on seni kaasa löönud kõigis kutseühingu juhatusel ja kultuurtoimikonna üritusis ja osa võtnud

kõigist laulupidudest koori asutamisest alates. Samuti on koor käinud viimast austust avaldamas kõigile manalasse varisenud kutseühinglasile.

Koori järjekordseks ürituseks, mida tahetakse muuta iga-aastaseks traditsiooniks, on uue aasta vastuvõtu peo korraldamine, mis peaks kujunema aasta vägevaks lõppakordiks nii koorile kui ka külalisile. Ruumipuudusel on külaliste arvu piiratud.

Töölistemuusika Ühingu korraldusel toimub veel lähemal ajal hommikkontsert kino „Moderni“ ruumides.

Ametiühinglasilaulumehi, kes on mõningail põhjusil koorist seni eemale jäänud ja kel on niipalju huvi laulu vastu, et ei pea paari pühapäevahommikust tundi, mis ju raske nädalatöö järele puhkusena nii mõnusad on, selle asja heaks ülearuseks, palutakse ilmuda pühapäeviti kella 10 kutseühingu ruumidesse, Pärnu mnt. 17—2.

Tallinna Trükitöölise Kutseühingu ringide tegevusest

Käesoleva aasta kevadel alanud turniir kutseühingu meistri nimele on lõppenud. Turniirist osavõtnud 18 maletajat tuli kahe kaotusega (Vunder ja Sepp) esikohale Aleksander Blaubrik. Allpool on toodud turniiri tabel.

Turniiri tabel

Osavõtjad	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	Punk.	Koht
1 Vunder, R.	×	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1/2	14 1/2	II
2 Mägi, J.	1	×	0	0	1	1	1	1	0	0	1	1	1	0	0	0	1/2	1	9 1/2	VII
3 Kull, A.	0	1	×	1	1	1	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	8	X
4 Sepp, V.	0	1	0	×	1	1	1	0	1	1/2	1	1	1	0	1	1	1	1	12 1/2	III, IV
5 Aunapuu	0	0	0	0	×	1	1	0	1	0	0	0	1	1	0	0	1	0	6	XIII—XV
6 Tamberg, E.	0	0	0	0	0	×	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	XVII
7 Laan, A.	0	0	1	0	0	1	×	1	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1	7	XI, XII
8 Veeber, H.	0	0	0	1	1	1	0	×	1	1	0	1	1	0	1/2	0	0	1	8 1/2	IX
9 Ridala, E.	1	1	0	0	0	0	1	0	×	0	0	1/2	1	1/2	0	0	1/2	1/2	6	XIII—XV
10 Offenbach, A.	0	1	1	1/2	1	1	1	0	1	×	1	0	1	0	1	0	1	1	11 1/2	V
11 Schlieberg	0	0	1	0	1	1	0	1	1	0	×	1	1	0	0	0	1	1	9	VIII
12 Raukas, ...	0	0	1	0	1	1	0	0	1/2	1	0	×	1	0	0	0	1/2	0	6	XIII—XV
13 Schubbe, E.	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	×	0	0	0	1/2	0	1 1/2	XVIII
14 Jauk, Th.	0	1	1	1	0	1	1	1	1/2	1	1	1	1	×	1	0	1	0	12 1/2	III, IV
15 Takker, E.	0	1	1	0	1	1	1	1/2	1	0	1	1	1	0	×	0	1/2	1	11	VI
16 Blaubrik, A.	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	×	1	15	I
17 Sarik, ...	0	1/2	1	0	0	1	0	1	1/2	0	0	1/2	1/2	0	1/2	0	×	0	5 1/2	XVI
13 Leksin, K.	1/2	0	0	0	1	1	0	0	1/2	0	0	1	1	1	0	0	1	×	7	XI, XII

Uut ühingu töö korraldamise alalt

Tallinna Trükitöölise Kutseühingu tegevus on aastate jooksul ikka enam ja enam paisunud. Seda ei saa võrrelda enam tegevusega, mis oli, veel mõned aastad tagasi kutseühingu elus. Esiteks ulatub liikmete arv juba üle 600, seega saavutades oma maksimumi viimase 10 aasta jooksul. Teiseks on aga ka ühingu enese kultuuriline tegevus ja laialdased ülesanded niivõrd arurikkad, et need nõuavad teatud pingutust selle töö tegemiseks. Seni püüti neid töid teha juhatase liikmete eneste kaudu, kasutades selleks juhatase liikmete vaba aega, Igal juhatase liikmel pole aga alati võimalus pühendada küllaldaselt määralt tähelepanu vajadusile ja kas või puhttehnilisele tööle, näit. ringkirjade saatmise, materjalide koostamise või mõne muu toimetuse alal. Inimesed on päevasest tööst niikuini väsinud, kellel siis jatkaks energiat teha öhtuti veel puht mehaanilist tööd. Ometigi seda tuleb teha ja samal ajal tuleb ka mõelda kõikide kavade üle, mis tuleb ühingu elus liikmeskonna huvides rakendada.

Seepärast oli ka ühingu rea aastate jooksul tekkinud puhttehnilisi lünki, mis küll ei takistanud ühingu tegutsemist, kuid ei annud eeskujul korraldust majapidamisest. 600-liikmelise pere isikuloolised teated ja aadresside muutused olid täitmata ja põlnud aega selle puuduse kõrvaldamiseks. Sellest saadi üle vaid tänu korraldusele, kus liikmeile vastavad teadaanded anti töökoha kaudu üle. Puudulik andmestik ei võimaldanud liikmeskonna kvalifitseerimist tööalade, vanaduse, hariduse jne. järgi, mis-sugust statistikat on ühingul vaja. Lonkas ka järelevalve-aparaat liikmete maksude süsteemi asjas. Ajapuudusel tuli leppida vaid faktiga, et liige jättis oma maksud maksmata ja ta tuli kustutada kui ühingust lahkunu. Ometigi selline mehaaniline toiming pole kooskõlas organiseerimise vaimuga: raisatakse palju energiat ja tööd liikme värbamiseks, kustutatakse aga ühe suletõmbega. On ju tõsi, et organiseerimise juures on vajaline pidada iga liikmega tihedat kontakti ja aidata teda kahtluse puhul ühinguusse kuuluvusest. Pole liigsed ka heatahtlikud meeletuletused jne. See on kõik puhttehniline töö ja seda leidub ühingu suurel määralt. Veel on hulki muidki töid, nagu arhiivi korraldamine, raamatupidamise parandamine, vajalike abiramatute pidamine jne.

Peakoosolek oligi omal ajal 1939. aasta eelarvesse võtnud summa asjaajamise korraldamiseks ühingu, määrates selleks 750 krooni. Kahjuks juhatus jättis selle eelarves antud võimaluse kasutamata ja pidas paremaks kulutada osa rahast soomlastele külaskäigu tegemiseks ja mujale. Loomulikult olid need head asjad, aga ometigi takistasid

nad ühingu muus elutegevuses tähtsaima — ühingu aluste korraldamise — rakendamist.

Nüüd — uue kutseühingu esimehe A. Jansoni korraldusel — palgati ühingu asjaajaja, kellele maksetakse kindel tasu, kuid kellelt saab ka selle tasu eest nõuda tööd ja kohustusi. On arusaadav, et seega juhatase liikmed vabanevad nii mõnestki mehaanilisest tööst ja võivad oma oskusi rakendada ühingu tegevuskava ja ürituste määramiseks ning paremate teede otsimiseks.

Korrapidamine ühingu on samuti üks meeli-häiriv toiming, sundides juhatase liikmeid olema ühingu kella 6 kuni poole 11 öösi, mis hommikul tööleminejale valmistab meelehärmi. Kuidas sellega hakkama saadakse, selgub tulevikus.

Asjaajamine ise on määratud igal esmaspäeval, kolmapäeval ja reedel kella 6—8 öhtul. Teisipäeval on asjaajamine nähtud ette hommikutundidel — kella 12—2 päeval ja laupäeval kella 3—5 öhtul. Seega on liikmeil peaaegu iga päev võimalus õiendada liikmemakse ja saada teateid asjaajajalt.

Selle töökorralduse läbiviimisega juhatus tahab teenida laia liikmeskonna huve, aga samal ajal ajada korda ka ühingu enese tegevuse.

Rakverest

Jõuluringiks — varga nimi

4. det. s. a. hommikul oli „Ühistrükitökoja“ ette kõnniteele ühes liivaga külvatud trükitähti. Mõõdakaijas äratas see suurt imestust ja tähelepanu. Arvati, et siin katsetatakse uue sillutusviisiga, otsustatakse ära kasutada üleliigsed trükitähti. Kui peremeestelt selle teo põhjust küsima mindi, tegid need imestunud näod ja seletasid, et nemad tähtede külvamiseks korraldust ei ole teinud.

Tänavat lähemalt järele vaadates jõuti kiiresti kindlale veendumusele, et siin on tegemist puhtakujulise vargusega. Keegi ladujaist oli paki gefirt-punktidega „sisse teinud“, hoovivärvavas oli pakk rebenenud ning sisu tänavale varisenud. Asi oli seega selge — varas on omast majast!

Samal ajal ei teadnud aga vaesed tööliselised, kes rahulikult trükikojas töötasid, tänavalt juhtunust mitte midagi, sest tähtede tänavale külvamine toimus nähtavasti pärast nende tööleasumist. Arutati kehva palga ja elamisvõimaluse järjest räbalamaks muutumise üle. Samas meenutas keegi, et Kunda tsemendivabrik on annetanud oma töölisile jõuluringiks 15 päeva palga, avaldades lootust, ehk teevad seda ka „Ühistrükitökoja“ peremehed.

Samas tuli üks peremehi ja käsutas kõik tööliselised köitekoja „saali“, kus kästi seista hästi üksteise ligi ja nädoga peremehe poole.

Jõulukink! seda mõtlesid mitmedki... Kuid hetk hiljem oldi pettunud.

Vargusekatseist rääkis peremees. Nimelt oli üks

nende k itekoja t oline mõni aeg tagasi tahtnud tüki riidet „välja” viia. Selleks olevat ta 1 1/2 m odavamalt riidet paberisse k ananud ja riulile ase- tanud, kust ruumide koristaja selle leidnud ja truu teenijana sellest kohe oma armulisele peremehele teatanud. Samas tuletas peremees meele, et t - riistade hulgast on pikema aja jooksul üks haar- mer ära viidud.

Lõpuks teatas ta, et ka l dujate seas on var- gaid, seda näitavat täna hommikul nurjunud var- gusekatse, kus t hepakk saatuslikult purunenud ja tänav tähtedega üle külvati.

Neile s udistusile järgnes haarvaikus. Isegi k hatada ei julgenud keegi.

Viimaks kogeles siiski üks vanemaid t olisi nii- palju, et todaqtu politsei, las see juurdleb.

Sellepeale seletas peremees, et nemand ei taha skandaali, vaid ta teeb igale t olisele kohuseks jälgida oma kaast olisi ja vähemagi kahtlase paki puhul sellest kohe kontoris teatada.

Vaikselt läksid vargaiks tembeldatud t olised oma kohtadele. Oldi väga pettunud — j ululkingi asemel saadi varga nimi...

*

Tähtede varguse lugu selgus samal päeval.

Nimelt on siia kokku ostetud mitmete trükikodade sisustust. Tähti on ka mitmes kõrguses, mis kasu- tamatult kuuris ja mujal vedelevad.

Liivahunnikul, kust t navdalepuistamiseks liiva võetakse, seisavad tähtede pakid ja muu kolu. Kolu nihutamiseega olid tähtede pakid purunenud ja nende sisu liiva hulka varisenud, kust kohanaine nad ühes liivaga ämbrisse k hveldas ja hommik l libedale kõnniteele k lvas.

Nagu k itjad seletavad, ei pea paika ka kaht- lustus riidet ki varguses, vaid siin on lihtsalt loha- kusega tegemist. Selle ülejäanud riidet ki oleks t oline pidanud kohe teisel korral asuvasse kraami- lattu viima, kuid ei viitsinud ja kavatses seda hoo- pis teisel päeval teha. Nii põhjustas laiskus var- guses kahtlustamise.

Tööriistu ei ole ka keegi varastanud, vähemalt need mitte, kes seal praegu t otavad. On neist mõni kadunud, siis on see kusaqil seni leidmata. Nagu näitab tähtede lugu, on ehk ka nende katse- tatud uutlaadi t navasillutamist.

Kuid t naseksi ei ole politseijuurdlust ega ka peremeeste poolt vabandamist olnud.  le 30 t olise kannab varga nime.

Valgast

Uusi liikmeid

Uue liikmena võeti vastu Harald Pitsahl, kes kuulus omal ajal Tallinna  hingusse. Veel on or- ganiseerimata mõned õpilased, kuna aga v ljaoppi- nuist pole enam kedagi organiseerida.

Johannes Jerkavits surnud

13. det. s. a. sulges Tartu haiglas südame- haiguse tagajärjel oma silmad igavesele unele Valga Tr kit oliste Kutseühingu esimees Johannes Jerkavits.

J. Jerkavits tundis juba m nd kuud end haig- lasena, kuni n iid surm viis tubli t  mehe, lugu- peetud ametivenna ja seltsimehe.

Veel kolm n adalat tagasi võis ta ametivendade keskel kutseühingu juubelit r  msalt kaasa elada. Kuid mõne päeva järele halvenes tervis niivõrd, et ta pidi voodisse j ama ja lõpuks Tartu haig- lasse minema, kust ta enam tagasi ei tulnud.

Kadunu oli üks vanimaid liikmeid ühingus ja oma kutseala organiseerimisel oli tal suuri tee- neid. Ta oli pikemat aega Tartu Tr kit oliste  h. Valga osakonna esimees ja juhatuse liige ning hiljem Valga Tr kit oliste Kutseühingu esimees. Kuni viimase ajani võttis ta veel  hingu juhtimi- sest aktiivselt osa, ja tema kui kogenud mehe nõu- andmed olid alati vastuvõetavad ja hinnatavad.

Oma ametivendade keskel ja seltskonnas tunti kadunut kui lõbusat ja huumoririkast seltsimeest.

Johannes Jerkavits sündis 7. sept. 1896. a. Kirjaladumist hakkas õppima 1911. a. Tartus, Mattieseni trükikojas. Võttis osa vabadussõjast, mille järele asus elama Valka, kus t otas algul J. Zimmermanni, hiljem J. ja O. Lepiku ning Joh. Meisteri trükikojas.

Viimsesse rahupaika saatsid kadunud kolleegi ta omaksed ja hulk tuttavaid ja sõpru ning  hingu liikmeid.

Puhka rahu, kallis kolleeg!

KM.

 hingu k nekoosolek

6. detsembril korraldas Valga Tr kit oliste Kut- se hing k nekoosoleku liikmeile. Koosolekul kõneles liidu sekretär A. Offenbach sotsiaalpoliitikast. K - neleja andis ülevaate sotsiaalpoliitika mõiste k sit- lusest ja sotsiaalpoliitilisist algatusist välismail ja meil. Kahjuks jäid ära läbirääkimised, kuna koha peal viibiv politsei korrapidaja neid ei lubanud.

Õpilaste tasust

V orastust  ratab Valgas õpilaste tasu küsimus. Näiteks on selliseid õpilasi, kes juba paar aastat on õppinud, aga saavad siiski veel 5 krooni n da- las palka. Siin peaks loodama kord, et õpilane saaks iga poole aasta tagant tasuk rgendust ja m aratama kindlaks ka esimese pooleaasta alus- tasu.

Rahva ostujõud

Rahvas on viimasel ajal palju raha investee- rinud. Algul osteti tagavarasid, sageli mõttetuid asju, ja siis „sakste vana” väga suurte summade eest (K. A. Jalakas).

Märgukiri peaministrile

8. detsembril s. a. esitati hra peaministrile märgukiri trükitööstuse olude kohta, kusjuures märgukirja esitasid Eesti Trükitöölaliste Kutseühingute Liidu poolt esimees August Rebane ja Eesti Trükitöösturite Ühingu poolt Aleksander Veiler. See on esmakordne juhtum, kus töösturid ja töövõtjad esinevad koos valitsusväime ees, püstitades ühesugused nõudmised.

Selles märgukirjas juhitakse tähelepanu töömahu vähenemise hädaohule trükitööstuses ja palutakse võtta tarvitusele abinõud töömahu säilitamiseks senisel tasemel. Selleks märgukirjas tehakse ettepanekud järgmiste küsimuste kohta:

- 1) Muuta vabamaks trükiseaduse rakendamine.
- 2) Paljundusaparatuuride keeld.
- 3) Vangimaja trükikojade seismapanemine.
- 4) Rahvamaja elustamise fondist kapitalide juhtimine trükitööstusesse.
- 5) Õpikute ilmutamise vabadus jne.

Ligi kahe-tunnilises jutuaajamises esindajad andsid selgitust märgukirjas toodud asjaolude kohta. Hra peaminister lubas ette toodud asjaolusid võimaluse piires arvestada.

Liidu juhatuse järgmine koosolek

peetakse 8. jaanuaril 1940 kell 6 õhtul. Vahepeal sünnib asjade korraldamine liidu esimehe ja sekretäri koostöö kaudu.

Rinnamärgid muutuvad kallimaks

Liidu juhatuse oli ebameeldivalt üllatatud, et senini liidu märke valmistav äri H. Kiiver on rinnamärkide hinda tõstnud Kr. 1.75 pealt 2.50 kroonile. Liidu juhatuse keeldus esialgu seda hinda aktsepteerimast.

Koosolek 11. detsembril

Liidu juhatuse koosolekul arutati järgmisi küsimusi:

Esimees A. Rebane kandis ette informatsiooni käigust hra peaministri juure koos Trükitöösturite Ühingu esindajaga. Võeti teadmiseks. — Tartust saabus informatsioon peetud läbirääkimiste üle Tartu Trükitöölaliste Kutseühingu juhatuse ja Tartu trükitöösturite vahel. Kiideti heaks seal puudutatud küsimused ja seisukohad. — Sekretärile tehti kohuseks välja töötada õpilaste kohta käiva pooleastase tasutariifi kõrgendamise kava. — Kinnitati arveid. — Sissetulnud kirjade all võeti teadmiseks kirjavahetus asutustega ja organisatsioonidega. Rakvere „Ühistrükikojade“ ärijuhatusele otsustati saata kiri ebakohase käitumise puhul töölistega. — Arutati Puhkekodu vooderdamise küsimust, mille kohta ettepanekute tegemine jäeti R. Kala ja R. Luugi hoole. — Sekretär kandis ette aruande Tartu „Ma-

reti“ töötüli üle, mis võeti teadmiseks ja kiideti heaks senised sammud. — Arutati muid vähem tähtsaid küsimusi.

Sotsiaalpoliitika

Kutseühingud ja töötülid

Kehtiv töötülide lahendamise seadus ei tunnusta kutseühingu esindusõigust töötüldes. Töötüli esindaja on töötüli all oleva käitise töölisvanem või koosoleku poolt valitud esindaja. Kui kutseühingu algatusel käitis alustab töötüli, siis vastavas lepituspõhises jätetakse kutseühing kui kolmas isik eemale ja leppimine menetletakse otsekohe tööandja ja käitise tööliste vahel. Säärane eemaldamine ongi kehtiva töötüldes lahendamise seaduse kohta kutsunud esile terava kriitika, kuna sellega töölistelt võetakse tugev relv — kutseühing. Ei saa ju käitisele nõuda, et tema esindaja oleks suuteline vaidlema tööandja juriskonsuldiga ja omaks ülevaate kogu tööstusharu olukorrast ja töötingimustest. Ainult kutseühing on suuteline selleks. Pealegi käitise esindajal, kui tööandja alla kuuluval töölisel, on juba puht psühholoogilisel põhjusil raske vaielda ning tuua esile vajalisi argumente oma asja kaitseks. Õnneks senises tegevuses leidus veel küllalt tööliste esindajaid, kes olid oma ülesannete kõrgusel ega löönud kõhkleva tööandjate argumentide ees.

Kõige selle tõttu siiski püsib kutseühingute nõue — olla tööliste esindajaks töötüldes. Omal ajal lubati seda tunnustada, kui kehtima hakkavad uued kutseühingute põhikirjad. Nüüd oleks aeg hakata seda lubadust lunastama — enamik kutseühinguid ongi uute põhikirjade alusel.

Kuivõrd kutseühingute eemaldamine töötüldes on toonud kahju tööstustöölisile, näitavad kas või andmed seni teostunud palkade kõrgendamisest ja töötingimuste parandamisest. Ei või kiidelda saavutustega, hoolimata heast majanduslikust olukorrast viimastel aastatel. Kui nüüd ehk antaksegi kutseühingutele esindamisõigus, siis vahepeal on nende eemaldamine oma ülesande täitnud. Halvenenud majanduslik olukorras on ka kutseühingute raske midagi suuremat välja nõuda — heal majandusastal oleks see iseendast mõistetav olnud.

Riiklik ehitamine.

Kui tahetakse riiklikus ehitustegevuses luua kord, siis tuleb praegune süsteem kõrvaldada (O. Köster).

Õnn, et politseihoone alla võetud head üüri andvad hooned maha kisti, vähemalt ei nõua nad enam juuremaksu (K. A. Jalakas).

TALLINN ametühingud

Millal tuleb kokku Keskliidu nõukogu?

Ajalehtedes ilmus informatsioon, nagu kavatsetakse Keskliidu nõukogu kokku kutsuda hiljemalt veebruaril lõpuks. Nagu järelepärimisel selgus, on siin tegemist vaid ebatäpsusega, kuna vaevalt suudetakse selleks ajaks reorganiseerida kutseühingute võrku, liitude või üleriigiliste kutseühingute asutamise näol. Praegu on üle poole kutsealadest veel reorganiseerimata või puudub neil aladel keskorganisatsioon. Muidugi mõista, et selline reorganiseerimine venitamine oli tingitud mitte kutseühingust tingitud põhjustest, vaid suurel määral mõjutasid seda välised sündmused. Nii likvideeriti Kaevandustöölise Ühingu ja Eesti Tekstiiltöölise Ühingu juhatus tagandati. Tähtsamast organisatsioonidest pole moodustatud veel liitu metallitöölisil jne.

Kõik see töö nõuab aega ja Töövõtjate Kutseühingute Keskliidu ajutine juhatus ei taha kutsuda kokku puuduliku koosseisuga nõukogu. Olgu siinjuures öeldud, et Keskliidu asjad on mitmel korral olnud kõne all ka Riigivolikogus eelarve puhul peetud läbirääkimisel.

Autojuhid korras

Eesti autojuhid pidasid 10. detsembril üleriigilise liidu nõukogu koosoleku, millel valiti juhatus. Uueks liidu esimeheks valiti Tallinna ühingu esimees. Autojuhid on tõsiselt oma ülesannete täitmisel. Nõukogus püstitati terve rida nõudmisi. Olgu muu hulgas tähendatud, et autojuhid otsustasid samal koosolekul liituda Rahvusvahelise Transporttöölise Liiduga (ITF). Seega autojuhid püüavad säilitada rahvusvahelist koostööd.

Sadamamehed

on samuti korraldanud oma organisatsiooni ümber ja praegu moodustub üleriigiline kutseühing Tallinna ja Pärnu osakondadest. Sadamatöölisel on lahendada terve rida puudusi sadamatöölise elus, mispärast selle ühingu töö osutub üheks raskeimaks. 10. detsembril peeti ühingu nõukogu koosolek, millele valiti ühingu juhtivad organid. Uueks ühingu esimeheks valiti A. Poller.

Puutöölised

on kibedasti tegevuses oma organisatsiooni ülesehitamisega, kuna senine Eesti Ehitus- ja Puutöölise Ametiühing lahutati pooleks. Puutöölised peavad moodustama iseseisva organisatsiooni. Imelikul kombel oli sellest organiseerimisest huvitatud kolm huviringkonda. Esmajoones esitasid ühingu

põhikirja registreerimisele endise ühingu juhatuse liikmed. Teiseks esitasid põhikirja registreerimisele omal ajal „Lutheri“ käitises läbi kukkunud mehed. Kolmandana esitasid põhikirja „Lutheri“ käitise üldkoosolekul valitud mehed. Näib, et viimastel oli kõige rohkem õigust esitada sellekohast põhikirja kinnitamiseks. Eeskätt omavad nad usalduse suured käitisest ja tagavad tulevikus eduka ja massilise organiseerimise, teiseks on nad kõik tuntud tasakaalukate töolistegelastena. Igal juhul, missugune põhikiri ka ei kinnitata, tuleks kõigil liida kaasa uue ühinguna, et puutöölised saaksid kord oma tõsise ülesande — puutöölise palga- ja tööttingimuste parandamisele — asuda.

Raudtee depoo töölised

pidid ministeeriumi soovi kohaselt likvideerima senisel kujul töötanud üleriigilise ühingu ja asutama seniste osakondade asemele iseseisvad ühingud ning ühingute kaudu moodustama liidu. Raudteelaste organisatsioon on vanimaid ja soliidsemaid ning on osanud juhtida oma võitlust läbi kõigi aegade. Organisatsiooni majanduslik jõud on tugev ja see tagab uuele liidule veelgi avarama tegevusvälja raudteelaste huvide kaitsel.

Nõukogude Vene aastapäeva pühitsemisest

7. novembril pühitseti Tallinnas Nõukogude Vene aastapäeva. Sellele pidulikule aktusele „Estonia“ kontsertsaalis olid kutsutud seltskondlike organisatsioonide esindajad, eriti viibis kohal palju ametiühingute esindajaid ja töölisvanemaid, kellele samuti oli saadetud kutsed osavõtuks. Ühelgi aastal pole Nõukogude Vene aastapäeva pühitsetud säärases ulatuses nagu see sündis tänavu.

Peetud kõnedes rõhutati Eesti ja Vene sõbralikke suhteid ja lugupidamist kummagi maa iseseisvusele. Välisminister A. Piip oma kõnes rõhutas koguni, et kummagi maa ühiskondlik struktuur omab palju ühist — nad on töölise ja talupoegade maad. Samuti on meie põhiseaduses, nagu Venegi omas, töö tõstetud ausse: iga kodanik peab tegema tööd...

Kõned kviteeriti aplausidega — eriti Vene sadiku Nikitini sõnavõtt.

Pidulikku aktust kaunistasid orkestri, laulukoori ja solistide ettekanded Tallinna Töölistemuusika Ühingu kaastegevusel.

Kohal olid ka vabariigi valitsuse liikmed peaministri ja sõjavägede ülemjuhatajaga eesotsas.

Keskliidust

...Ta võib toetuda mõningaile ametiühingulise liikumise mõttes tähtsusetu organisatsioonidele, nagu ämmaemandad, masseerijad, metsapraakerid jne. (A. Jõeäär).

JÕULUVAHEAJA ÄÄREMÄRKUSI

TÄNAPÄEVAL pole kerge elada. Mis vanasti viga — polnud sul vaja lugeda ega kirjutada. Rühkisid aga oma tööd teha, küll sinu eest kirjutasid ja lugesid teised, kellel see asi kord nii seatud. Nüüd, vennike, on aeg teissugune. Juba hommiku vara osta leht ja vaata — mis uudist. Sind peab huvitama asi, mis need venelased Soomes teevad, kas jälle mõni laev on põhja aetud või kas valitsusel on kavatsusel anda mõnd sotsiaalseadust. Kõik need asjad pead sa endale ajju märkima, et siis naabriga oleks midagi rääkida või vaielda. Vanasti oli asi teisiti — öeldi, pole meie mure. Päeva jooksul kuuled nii palju asju ja kuulujutte, et öhtul ei saa kohe tükk aega magada: muudkui kohiseb kõrvus — Hiina, Inglismaa, vanade toetusseadus, väikekorterid... Oled üsna vihane, nii endale kui teistele, ja haugud iga kaasinimese vastu. Enamasti naise peale, sest seal pole karta välispoolset pähevalamist, ja kui naine veel sinust lugu ka peab, siis ta nutab vaikselt oma pahameele välja ukse taga.

...nutab pahameele välja ukse taga

SEDA aega nimetatakse kiiretempoliseks, kus iga sündmus ajab teist taga, ja vahel veel nii, et eelmine sündmus ei saanudki sündida, kui juba uus on ta asemele astunud. Näiteks meie trükitööstuse asjaga. Eks iga mees mäletab meie „Looduse“ kontserni meeste suurt hädakisa trükitööstuskooli

asutamiseks. Ladujaist masina alal on suur puudus ja ka muid ametimehi on raske saada. Andke aga kool siia. Peaaegu pididki nad selle kooli luba kätte saama. Aga pool aastat hiljem näeme sootuks teist pilti — ametimehed kõnnivad töötult ringi. Kõik seetõttu, et tuli kriis. Kes võis seda ette näha paar kuud varem, kus igal pool oli nii palju tegetmist. Trükitööstus lõhkusid tööd teha, ametimehed olid otsitavad. Aga õnneks „Looduse“ meeste kavad läksid untsu. Juba siis hoiatati, et too „kool“ pole mõeldud muuks kui ajutiseks rahateenimise asutuseks vähemaksetavate tööliste saamiseks ja et see pole kooskõlas tööliste reservi loomisega. Elu tõestas tolle väite. Reserv ongi juba käes ja see kasvab pidevalt. Mis oleks teha veel tolle oletatava „kooli“ kasvandikega praegusel ajal. Maha visatud vae, mis?

...kes aga järjest jookseb arsti juure...

Oleks satunud tolle igavesti viriseva naise olukorda, kes aga järjest jookseb arsti juure, mitte leides, et ta ise on terve. Nii ka trükitööstuse mehed — kui aga neil tekib mõnel alal tööliste puudus, siis on muudkui kisa lahti: andke ruttu kool, muidu väljaõppinud mehed hakkavad palka juure nõudma.

PALJU on meil liigset — meie endi juures, kuid ka meid ümbritsevas elus. Kõikjal toimuvad ümberhinnangu, sama peaks toimuma ka meie juures. Meie endi keskel on veel küllaltki neid, kes viga näevad vaid tulemustes, mitte aga põhjustes, millest on tingitud need tulemused. Õpitakse elu vaatlema nii, nagu ta valmiskujul on antud. Tegelikult iga elu korraldub teatud seaduste alusel, mis omaette on täiesti muutlikud ja juhuslikud ning olenevad vaid ühest või teisest astunud sammust.

Toon ühe näite:

Keegi kolleeg kannab juba pikemat aega viha ühe mehe vastu. Miks — küsitakse. Sest see vihamees on teinud talle liiga oma väljendusega. Vaat,

haavas ja ei vabandanud. Niisiis igavene kättemaks. Ja nüüdsest peale, kus saab, seal hammustab teist meest. Too mees aga on juba ammu unustanud — miks ja kuidas see viha tekkis ja viibib arusaamatuses sellise viha kandmise põhjustes. Aga kui teine hammustab, siis tema ka vastu. Sõda paisub järjest, juure seltsib aegapidi teisigi asju, nii et lõpuks koosneb kogu lugu uutest asjaoludest, kuigi vanad on ammu kolikambri heidetud. Nii kogutakse enda ümber igasugust vähese tähtsusega prahti ja pärispõhjus ongi unustatud. Kui kerge aga oleks tolle asja likvideerimine, kui õigel ajal, juba tüli algul, oleks see asi mõlemapoolselt selgitatud. Kogu sellise keerulise protsessi põhjuseks oli vaid läbimagatud moment, mida oli kerge korraldada.

Sel juhtumil oleks tõesti vaja luua inimest, kes siis kogu selle tolmukeerutuse ajaks toast välja. Nii isiku enda minas kui ka välises suhtumises.

...ajaks tolmukeerutuse toast välja...

TULEB õppida asju vaatlema külmavereliselt. Seda pole igal ajal kerge õppida, eriti kui omatakse temperamenti. Siis võidakse kergesti ühest asjast vaimustuda, et järgmisel tunnil tunda sellest niisama tugevat pettumust. Praegusel ajal loetakse tarkuseks seda, kui sa kuulad vaid poole kõrvaga temperamenti, ja pinguta selles avalduvaile tõdedele. Sest tõde on selge ka ilma temperamendita, mis sageli võib muutuda puhta lamendiks.

Oleme kuulnud vahutavalt suul kõneldavaid tõdesid. Vahtu aga oli seevõrd palju, et tõde uppus. Ja kui sa kuuled kedagi kõvasti kogu maailmale karjuvat, siis ütle enesele: sel mehel pole usku endasse ja enda tõesse. Ta katsub vaid häälkõvendajaga anda edasi tõe algeid. Eks igaüks tea, et häälkõvendaja kaudu kaob paljudgi südamlikkusest.

Kahju on aga pärast neist kõva häälega prohvettidest. Nad satuvad lõpuks üsna täbarasse olukorda, kaotades järjest kõvas hoos kõneldes oma mõtte sisu ja kaine olukorra hindamise. Meie

kannatavad ägeda peavalu all...

oleme selliseid inimesi küllalt tundma õppinud, kes nüüdsel ajal on sootuks kaotanud isegi poole häälega kõnelemise ja viibivad vaikivas olukorras oma südametunnistuse sunnil. Kuhu on jäänud nende kõlavad sõnad meile, kuhu on jäänud nende kuulutatud töeterad? Kas nad on end tühjaks kõneldud ja kannatavad ägeda peavalu all?

ERITI praegune aeg nõuab meilt külma verd. Ei tõmba enam ägedad sõnad — inimesed ei usu neisse. Liig palju pettumisi tõid need kõnelejad.

Ja kui siiski leidub selliseid, kes tahaksid nagu uskuda neisse, siis tabab neid endine saatus: pettumus. Kahju, et tänapäeval pole veel inimesele peetteotsingud koostatud teaduslikus järjestuses ja antud neile oma valem. Teades seda valemit, oleks võimalik alati öelda, kus hakkab tulema realism ja kus kehtib veel pettepill. Külmavereline suhtumine on seetõttu ainukeseks vahendiks. Kes omab külma verd, see saab aega kaaluda ja kritiseerida. Kriitika, see on relv, mis paneb aluse kõigele värtuslikule meie isetegevuses.

Aeg lendab kiiresti ja õppigem siis ka ajaga koos kiiresti orienteeruma. Õhkamine vana järele pole enam vajaline. Ärgem laskem ka end kiiresti toimuvatest sündmustest segadusse viia ega roopast välja lüüa. Igaale asjale andkem oma põhjendus, siis on meil kergem jõuda õigetele järeldustele, aga sellega avaneb võimalus algpõhjusi paremini mõjutada.

Ja kasutagem jõuluvahetega järelemõtlemiseks tehtud töö üle.

Tehnilised uudised

TÖÖJOU HULK 40- JA 48-TUNNILISE TÖÖNÄDALA JUURES

Teoreetiliselt võttes võiks öelda: kui ühe töö tegemiseks vajati töölisi 48 tunniks tööle, siis sama töö tegemiseks 40 tunni jooksul oleks vaja 16% töölisi enam. See arv — 1,16 — oleks siis teoreetiliselt võttes koefitsiendiks tööaja lühendamisel suureneva tööliste hulga määramisel. Näiteks, kui teatava töökvantumi tegemiseks vajati 2000 töölisi, siis 40-tunnilise tööpäeva juures tuleks see arv korrutada 1,16 ja saadud summa 2320 näitaks, et nüüd on vaja juure võtta sama töö tegemiseks 320 töölisi. See on olnud aluseks paljudel arutlustel tööaja lühendamise juures ja lühendatud tööaja kaitsjad väitsid, et seekaudu on võimalik rakendada töötuks muutunud käed tootmisprotsessi.

Asjal on aga ka teine külg. Meil ei peaks olema saladus, et hoolimata tööpinge tõusust trükkimise alal on tööaja kestel veelgi säärase aega, kus töö seisab, seega ei looda väärtsi. Kui tagasihoidlikult arvestada, siis peaks säärase aega olema tööde juures vähimalt 5% ehk 40 minutit. Kui tööaeg lühendatakse 8 tunni võrra, siis tegelikult tuleb täitmisele vaid neli tundi, kuna ülejäänud nelja tunni täitmine sünniks juba töölolevate isikute tööpinge tõusuga. Seega ei suureneks töölisi arv 40-tunnilise tööpäeva juures mitte 320 inimese võrra, vaid kõige rohkem 160 inimese ehk 8% võrra, olguagi et tööaeg vähenes 16% võrra. Samuti on ka võimalik, et mõninga ratsionaliseerimise korral töö menetluses ei saa võtta neidki töölisi tööle ja tegelikult töölisi kaader jääb endiseks. Nii pole tööaja lühendamine kuigi hädaohtlik töölisi arvu tõstmiseks töös, kuigi seda tahetakse nii töövõtjate poolt kui ka üldse rahvamajanduse huvides. See arutus on tingitud sellest, et mõned tööandjad väidavad, nagu suureneksid uute inimeste juurevõtmisega nende tööstuste kulud palkadele, mida on raske maksta.

Järelikult töölisi arvu suurenemine tööaja lühendamise kaudu on probleematuks küsimus ja ei kaota töötuse lahendamise probleemi.

Muidugi käib see väide vaid nende tööstusharude kohta, kus on veel küllalt ratsionaliseerida

ja võimalus üksiku töölise tööpinget tõsta, samuti ka vaid 8 tunni võrra alandades tööaja nädalat. Kui aga see sünnib suuremas ulatuses kui 16%, siis on võimalik ka rohkemate töökäte rakendamine.

Hiigla sügavtrükkimasinad

Sügavtrüki alal on tehtud viimasel ajal suuri edusamme. Nii on käitistesse monteeritud sügavtrükkimasinaid, mis senistega võrreldes tunduvad hiiglastena. Kõik tuleb kord tagasi, nii ka kombinatsioon kõrg- ja sügavtrükist. Asjatundjad on küllalt pahandanud, et sügavtrüki illustratsiooni kvaliteet kannatab suurelt kasutatava kirjatrüki kaudu. Pole mitte õnnestunud anda edasi sügavtrükis trükikirja samas ilus nagu seda ta omab kõrgtrükis. Seetõttu on tagasi pööratud sügavtrüki idee algatajate katseile — koostada sügavtrükkimasin koos kõrgtrükiga. Sel alal õnnestusid teatavad katsed ja nii võis üks Londoni kirjastusäri seada üles kombineeritud sügavtrükkimasina. Siin on tegemist kahe masinate reaga, mis üksteisega on ühendatud galerii kaudu. Ühes reas asuvad kolm sügavtrükkiseadeldist, kindlaformaadiline valtsimisaparaat traatijaga kui ka nelja kõrgtrükkimasinaga. Teises reas asuvad neli sügavtrükkiseadeldist, valtsimisaparaat ja neli kõrgtrükkimasinat.

Paberi jooks sünnib nii pikuti- kui põigitusuunas ja ümbertöötava paberi laiuseks võib olla kuni 1795-mm paber. Sel kombinatsioonil on värviprintimist ärahoidvad seadeldised kui ka regulaatorid trükivälja selgitamiseks. Kogu kombinatsioon kaalub 234 tonni, olles pikk 19,5 ja lai 12,5 meetrit. Kõrgus on 4,3 meetrit. Selle masinaga võib trükkida korraga kolmes värvis 60-leheküljelist ajakirja, millest 40 lehekülge oleks sügavtrükis ja 20 lehekülge kõrgtrükis.

Hamburgis asub samuti selline hiiglakombinatsioon — nimelt 5-värviline sügavtrüki rotatsioon. selle pikkuseks on 23 meetrit, laiuseks 6 ja kõrguseks 3,5 meetrit. Ta saavutab tunnis kuni 12.000 pööret. Masin kaalub 113 tonni. Sellel rotatsioonil on trükivärvi kuivatajad ja vihkudesselõikaja. Värvikastide pesemine kui ka värvide segamine toimub automaatselt.

VÄLISMAINE ringvaade

TEINE maailmasõda on siiski lahti, hoolimata sellest, et omal ajal mitme riigi vastutavad tegelased rahu nimel lasksid kätistada Hispaania vabadusvõitluse, Austria töölisliikumise, Čehhoslovakkia riigi iseseisvuse jne. Tagant järele näitavad andmed, et kõik see sündis vaid samade tegelaste ettevaatuse tõttu — oldi küll selgusel sõja tulekust, kuid poldud valmis sõjaliselt. Alles 1939. aasta sügisel tunti end nii kaugel olevat ja seega sõjatants võis lahti minna. Nii kaotavad aluse jutud, nagu oleks võidud sõjatont'i eemal hoida. Pealetungiv natsionaalsotsialism ja kaitsepositsiooni asunud suurriikide imperialism tundsid paratamatult sõjalisel teel ainukese lahenduse omavat maailma varade jagamiseks. Ainult et aeg polnud selleks kohane ja suurriikide diplomaatia ohvrite najal lükkas edasi vaid lõpliku kokkupõrke. Kas sõda lõpeb natsionaalsotsialismi hävimisega, on meil raske ennustada. Pole ka mõeldav, et suurriikide imperialism oleks laskunud avantüüri — pigem võiks seda lugeda välja natsionaalsotsialismist. Igal juhul maksab selle sõja tööliklass — olgu see Saksa-, Prantsus- või Inglismaal. Esimesel eriti rängalt, teistel osaliselt.

SOOME viibib sõjalukorras. Tema riigipiirid on rünnatud, linnad pommitatud ja meri blokeeritud. Soome on demokraatlik vabariik, kus kogu aeg töölisliikumine võttis ikka suurema ja suurema ulatuse. Nii poliitiliselt kui ametiühinguliselt. 1918. aasta haavad töölisliikumises, kus kodusõja ajal palju töölisliikumise tegelasi maha lasti, vangi pandi või maalt põgenema sunniti, on suudetud aegapidi uute reservidega parandada. Soome töölisliikumisesse tekkis uuesti uusi juhte ja tegelasi. Pole mõeldav siiski, et seda ajajärku, mis oli vaid 20 aastat tagasi, suudeti kõikide poolt unustada. 1932. aastal Lapua liikumine aitas seda meele tuletada. IKL (fašistliku liikumise ersatsaine Soomes) aitas seda tulukest hoida ka tänapäeval. Teame ka palju neist otsinguist, mis Soomes toimusid välispoliitilisel alal ja eriti sümpaatiast kõige saksaliku vastu valitsevates ringkondades. Soomes pole lõplikult lahendatud ka maarahva, n.-n. torparite probleem (umbes meie popsidi küsimus). Kuigi rikaste käes olid suured maalahmad, vajab maarahvas maad. Ajalugu tõi lähemale

sõjahädahoju ja lõpuks tekkiski mõnede provokatsioonide tõttu sõjaline kokkupõrge ja praegune olukord. Seepärast tuli Soomes, ja seda Soome territooriumil, luua puht soomlaste — kuigi Venemaal elanuid — teine valitsus, kes kuulutas end samuti demokraatlikuks ja nimetab end rahva valitsuseks, ja võistleb seega senise seadusliku valitsusega Helsingis. Ainult Soome eriolud ja praegune aeg annab võimaluse selliseks teise valitsuse kujundamiseks.

LÄÄNE-FRONT seevastu on täiesti erisuguses olukorras ja kuivamaa tegevus piirdub vaid enamikus üksteise pildistamisega või nagu sõjastrateegid ütlevad — vaenlase tähtsate asukohtade kindlaksmääramisega piltvõtete kaudu. Pole oodata, et kuival maal sündmused võivad niipea pöörduda. Kumbki pool on end liig tugevalt kaitseks kindlustanud ja nulliks teinud igasuguse manööverdamise. Õhusõja kaudu võib teha vaid üksikuid duelle, sest ei taheta pommitada lahtisi linnu. Kui üks hakkab peale, siis teine teeb seda samuti. Õhukaitse on selleks liig nõrk. Mõistes vastastikku sellise töö vähest tulemust ei tahetagi alata õhusõja rünnakutega, kuigi seda enne sõda ähvardati. Seevastu on sõjakäik merel aktiivne. Sakslased lootsid allveelaevade ja miinide abil paraliseerida Inglismaa tähtsaid kaubateid ja laevade uputamiseks teha talle suurt majanduslikku kahju. Seda ta saavutas osaliselt, kaotades sedljuures ligi 1/3 oma allveelaevastiku koosseisust. Mõistagi allveelaevade hind tuli odavam kui uputatud laevade väärtus. Inglased koos prantslastega vastasid sellele sammule teisiti. Nad kuulutasid välja üldblokaadi ja võtavad igalt laevalt — olgu see kas või erapooletu — nii Saksamaalt väljaveetava kui Saksamaale mineva kauba. Mõistagi hävitatakse või kaaperdatakse otsekohe Saksamaale kuuluvad laevad. Nii tehakse esijoones Saksamaale majanduslikku kahju, teiseks aga viiakse Saksamaa suure puudusse kaupade suhtes. Kui Saksamaa ei suuda leida kuival maal vajalisi varustajaid maid, siis selline mereblokaad võib talle tugevasti mõjuda ja hävitada vastupanu vaimu. Nii on praegune sõda ehtne majandussõda — võimalikult vähe frondi aktiivset tegevust, rohkem kaudset lööki.

KIRJUT

maailmast

Parlamendis peetud kõnede väljavõtted

Välissaadikute asi

Saan aru, et Genfis on hea olla, kuid ei saa nõus olla sellega, et üksiku huvid peavad olema tähtsamad kogu rahva huvidest (K. A. Jalakas).

Mujal ministrid tulevad ja lähevad erru ja püüavad oma mõistusega läbi lüüa (L. Johanson).

Kutseühingute registreerimisest

Kui ühel või teisel grupil on taskus siseministeriumi poolt antud põhikiri, organiseerimise litsents, siis ta võib organiseerida ja tesi organisatsioonide ellu kutsuda ei saa (L. Metslang).

Kutseoskusest

Kas arvatakse, et kui Stieglitzi kunstikool Peterburis on fabritseerinud mõned tegelased, siis on need kunstnikud; teised, kellel diplomit taskus ei ole, polegi kunstnikud? (L. Johanson).

Aumärkidest

Selle asemel, et lahendada sotsiaalküsimusi, on osutatud suurt tähelepanu fassaadile, hiilgusele, paraadile, lossidele, aurahadele ja lintidele (L. Johanson).

See tuletab meele pilti neegrite kuningast, kes sai kätte valge mehe tsilindri ja fraki, kuid seejuures olid tal endal varbad väljas (L. Johanson).

Politsei ja kutseühingud

Politsei poolt juhitud ametiühingute loojana võiks seni ajaloos leida Vene politseidirektori Zubatovi, kuid ka tema katse ebaõnnestus (A. Jõeäär).

Politsei hakkab tegema konkurentsi keeleteadlasele mag. Aavikule. Ta jätab registreerimata koosoleku, kui päevakorras on nimetatud sõna „ametiühinguline tegevus“ ja annab loa koosoleku pidamiseks siis, kui toodud sõna on asendatud sõnaga „kutseühinguline tegevus“ (A. Jõeäär).

On õige, et töölisi kuulati üle. Kuid see sündis seepärast, et korjati erilisel allkirju märgukirjale, mis sisaldas kaugeleminemise poliitilisi nõudmisi (Siseminister A. Jürimaa).

Rahu ja sõja blokid

MOODSAKS on saanud küsida — kelledele tuleb jagada sumpactiat. Ametlik keel ütleb — oleme neutraalsed. Seevastu Inglismaa ja Prantsusmaa kuulutavad: meie võitleme natsionaalsotsialismi kui demokraatia ja seega ka tööliikumise hävitaja vastu. Nende kahe seisukoha vahel ristlevad inimeste sumpactiatundused. Ja näib, et tööliikumises Lääne-Euroopas on siiski sumpactiatundused Inglis- ja Prantsusmaa poolt. On aga veel kolmas blokk — kes üldse on ütelnud end lahti tunnetest ühe või teise bloki kasuks. See on Nõukogude Vene hoiak. Mitte tunnustades fašismi ja selle värsket esindajat — natsionaalsotsialismi — ometigi ei tunnustata ka Lääne-Euroopa riikide demokraatiat ja selle nimel peetavat võitlust. Seevastu arendatakse enda seisundi kõvendamist, tugevdades riigi piire ja selle võimalikke kaitsepunkte. Erakorraline olukord Euroopas annab selleks võimalust, ja seda suuremate ohvriteta.

Oma kutseühingu esimeest

Johannes Jervaviits'i

* 7. IX 1896 † 13. XII 1939

mälestab leinas

Valga Trükitöölise Kutseühing

„TRÜKITÖÖLINE“

ilmub 10 korda aastas

Vastutav toimetaja: A. OFFENBACH.

Toimetuse ja talituse: Tallinn, Pärnu mnt. 17-2.
Telef. 482-66.

Järgmine number ilmub jaanuaris 1940

Käsitöölise saatmise tähtpäev järgmisel numbril 10. jaanuar 1940

Eesti Trükivärvivabrik

Louis Nicot

Tallinnas, Vabriku 12
Telefon 439-58

Moodsaid trükimasinaid

valmistab

JOHANNISBERGER'I MASINAVABRIK

G. m. b. H., Geisenheim

Esindaja:

Otto Tammik

Tallinn, Kristiine 4-15

Kirjavalamise- ja vaskjoontevabrik

Ludvig Wagner AG

LEIPZIG O5

AINUESINDAJA EESTIS:

O. Tammik

Tallinn, Kristiine 4-15

RESERVEERITUD

Päevaleht

Laste Rõõm

Graafikatööstus

Raamatukauplused

TALLINNA EESTI

KIRJASTUS-ÜHISUS

Tallinn, Pikk tänav 2

Eesti kauneima ja sisukaima pildiajakirja

„NÄDAL PILDIS“

tellimiste vastuvõtmine 1940. a. peale on alanud.

„NÄDAL PILDIS“ on ainuke ühe- kui ka kahevärviliselt vasesüga- ja värvipildilises ilmutav ajakiri, mis on ehteks igale kodule.

„NÄDAL PILDIS“ ilmub peale kodu- ja välismaisi küsimusi käsitlevate pildimontaažide veel hulk artikleid igalt alalt, nagu reisi- kirjeldusi, lühijutte, kultuurpoliitilisi ja muid aktuaalseid kirjutisi.

„NÄDAL PILDIS“ peegeldub kaasaegne elu kogu selle mitmekesisuses ning temast leiavad täit rahuldust lugejad igasugustelt huvialadelt.

„NÄDAL PILDIS“ tahab ka oma viiendal ilmumisaastal läielikult rahuldada oma järjest suurenevat lugejaskonda, selleks tõstes oma trükitehnilist ja sisulist külge. Uudusena hakkab eeloleval aastal igas numbris ilmuma **naistenurk**, sisaldades alati värsked

moeuudiseid ja käsitöid.

„NÄDAL PILDIS“ ilmub 2 korda kuus ja maksab tellides: aastas kr. 5.—, 1/2 aastas kr. 2.50 ja 1/4 aastas kr. 1.25. Välismaale 50% kallim. Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused ja ajakirjanduse kontorid.

Kõik vähemalt veerandaasta tellijad, kes tellimise ära annavad enne 14. jaanuari, saavad tasuta rebitava värvi- ja seinakalendri.

Üksiknumber 25 s.
Toimetuse ja talituse:
Tallinn, Tartu m. 49.
Kõnetraat 416-93